

S
O
S
sieć
organizacji
społecznych
dla edukacji

Edukacja obywatelska w praktyce

Inicjatywy i zasoby organizacji
społecznych dla szkół i nauczycieli

S sieć
S organizacji
S społecznych
dla edukacji

Edukacja obywatelska w praktyce

**Inicjatywy i zasoby organizacji
społecznych dla szkół i nauczycieli**

Warszawa, 2025
Wydanie pierwsze

SOS dla Edukacji

Opracowanie: Katarzyna Prachnio

Współpraca: Alicja Pacewicz

Redakcja i korekta: Małgorzata Janaszek-Bazanek

Opracowanie graficzne: Three Dots Agency

Treść publikacji (o ile nie zaznaczono inaczej) jest dostępna na licencji
Creative Commons (CC BY-ND 4.0)

Warszawa 2025

Wydawca

SOS dla Edukacji

ul. Smolna 20/6, 00-375 Warszawa

kontakt@sosdlaedukacji.pl

sosdlaedukacji.pl

Publikacja bezpłatna

Publikacja powstała w ramach wsparcia finansowego udzielonego przez NIW-CRSO
dla projektu „Obywatelski Think Tank dla edukacji: wspólnie tworzymy przyszłość nauczania”

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018-2030 PROO

Sieć SOS dla Edukacji od 4 lat przedstawia propozycje kierunkowych zmian w polskiej edukacji. Zaczynaliśmy od kilkunastu policy papers pod hasłem „Jakiej szkoły chcemy?“, w 2022 roku opublikowaliśmy „Obywatelski Pakt dla Edukacji“, który podpisało ponad 70 organizacji, związki zawodowe i korporacje samorządowe, a w kolejnych miesiącach wszystkie prodemokratyczne partie polityczne. We współpracy z prawnikami stworzyliśmy dokument „Nowe otwarcie. 10 rozwiązań na pierwsze 100 dni“, który także zyskał wsparcie ówczesnej demokratycznej opozycji. Po wyborach parlamentarnych w 2023 roku zrealizowano część rozwiązań, w tym podwyżki dla nauczycielek i nauczycieli, odpartyjnienie kuratoriów, uszczuplenie podstaw programowych czy rozpoczęcie prac nad ustawą o prawach uczniowskich.

W styczniu 2023 roku na pierwszym Szczycie dla Edukacji wspólnie z samorządowcami, związkowcami, akademikami, nauczycielami i dyrekcjami szkół oraz młodymi ludźmi, sformułowaliśmy 114 rozwiązań dla systemu oświaty w pięciu kluczowych obszarach. Na drugim szczycie powstała „Mapa drogowa dla edukacji” – wizja zmian do 2040 roku.

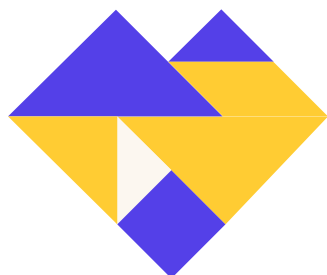
Wiosną 2024 roku, po trzecim szczycie, eksperci SOS dla Edukacji przedstawili rekomendacje do powstającego w Instytucie Badań Edukacyjnych profilu absolwenta i absolwentki oraz do modelu nowej podstawy programowej. Postulujemy ogniskowanie procesu nauczania i uczenia się wokół kompetencji kluczowych, w tym przekrojowych, niezbędnych dziś młodym ludziom w dalszej nauce, a także w życiu zawodowym, publicznym i osobistym.

Młodzi ludzie muszą nie tylko umieć czytać ze zrozumieniem, dobrze pisać, sprawnie liczyć i myśleć matematycznie, ale również rozwijać ciekawość świata, rozwiązywać problemy, samodzielnie i kreatywnie myśleć w oparciu o wiedzę naukową oraz sprawdzone informacje, a także sprawnie komunikować się i współpracować. Potrzebują nie tylko wiedzy z poszczególnych dziedzin, ale także całościowego patrzenia na świat i dokonywania mądrych wyborów. Dlatego przygotowaliśmy także propozycje do edukacji międzyprzedmiotowej: obywatelskiej, europejskiej, psychospołecznej, globalnej i klimatycznej.

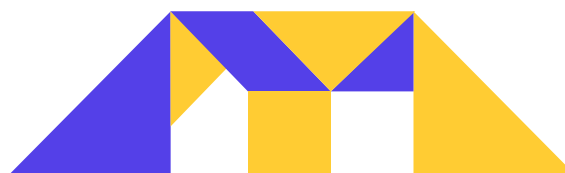
Od początku domagaliśmy się przemyślanych zmian, a po wyborach w 2023 roku systematycznie zgłaszamy gotowość współpracy z władzami oświatowymi. Opowiedzieliśmy się za utworzeniem apolitycznej Komisji Edukacji Narodowej jako przestrzeni do otwartej debaty i szukania konsensusu. Jesteśmy zdeterminowani, by działać na rzecz nowego otwarcia w polskiej szkole, choć ta współpraca jest czasem trudniejsza, niż się spodziewaliśmy. Dostrzegamy wyzwania, które stoją przed decydentkami i decydentami na szczeblu centralnym i lokalnym, lecz nie tracimy nadziei, że nowe polityki edukacyjne mogą powstawać w sposób partycypacyjny.

W 2025 roku powstał Obywatelski Think Tank SOS dla Edukacji, którego działania służyć będą społecznemu i partycypacyjnemu współtworzeniu zmian w systemie edukacji. Chodzi nam o prowadzenie otwartej eksperckiej rozmowy o kierunkach rozwoju polskiej szkoły, a także dostarczanie rzetelnych analiz i rekomendacji, które będą wspierać strategiczne decyzje na poziomie lokalnym i krajowym oraz działania szkół i nauczycieli.

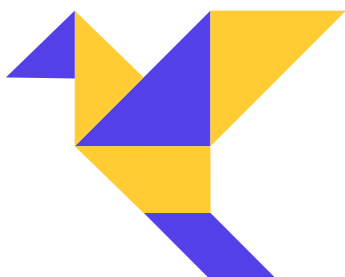
Debaty i opracowania dotyczyć będą sześciu obszarów problemowych. Każdy z nich jest oznaczany symbolem utworzonym z siedmiu geometrycznych figur tangramu.

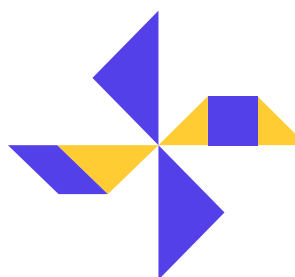
Tworzenie klimatu szkoły

Edukacja obywatelska

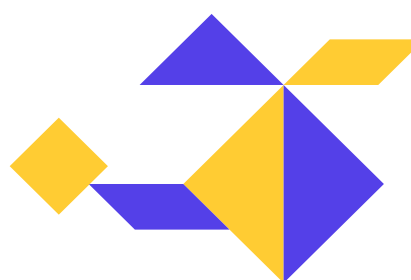
**Kształcenie i rozwój
nauczycieli_lek**

**Zmiany programowe
i organizacyjne**

Lokalna polityka oświatowa

Wyzwania i tematy ad hoc

Spis treści

Wprowadzenie	7
Dział I	14
Dział II	30
Dział III	40
Dział IV	55
Dział V	65
Dział VI	77
Dział VII	82
Działania obywatelskie i projekty edukacyjne	103

Wprowadzenie

Bez kompetencji obywatelskich nie będzie dobrze funkcjonującej demokracji ani odpowiedzialnych obywateli i obywateli. Tymczasem szkoły wychowują raczej „sprytnych konsumentów” niż zaangażowanych i świadomych swoich praw członków społeczeństwa.

Pojawiła się jednak nadzieja na zmianę. Od roku szkolnego 2025/2026 do szkół wchodzi nowy przedmiot – edukacja obywatelska. Zgodnie z podstawą programową jego głównym celem jest *przygotowanie uczniów do świadomego i odpowiedzialnego zaangażowania obywatelskiego w społeczeństwie demokratycznym.*

Nowy przedmiot ma wyposażyć uczniów i uczennice w niezbędną wiedzę dotyczącą np. zasad demokracji, ale i załatwiania spraw urzędowych. Jednocześnie edukacja obywatelska ma kształtować postawy: zaangażowanie obywatelskie, patriotyzm, szacunek, empatię i solidarność z innymi.

Przedmiot buduje i wzmacnia postawy patriotyczne młodych ludzi oparte na poczuciu tożsamości i dumie z przynależności do wspólnoty, trosce o małą i dużą ojczyznę, poczuciu odpowiedzialności za jej kształt. Równoległe przedmiot kształtuje otwartość i szacunek wobec innych, empatię i solidarność z innymi oraz zaangażowanie na rzecz dobra wspólnego. Wymagania ogólne podstawy programowej w zakresie przedmiotu edukacja obywatelska dotyczą: rozumienia sfery publicznej, zainteresowania sprawami publicznymi oraz zaangażowania obywatelskiego, które razem składają się na postawę patriotyczną.

Podstawa programowa

Zgodnie z podstawą programową w ramach edukacji obywatelskiej realizowanych ma być sześć celów kształcenia:

- 1. Rozumienie sfery publicznej.** Uczeń rozumie najważniejsze zjawiska oraz procesy społeczne i polityczne, a także zasady nimi rządzące, poddaje je samodzielnej analizie i ocenie, wykorzystując również perspektywę historyczną.
- 2. Rozumienie oraz poszanowanie wartości i zasad demokracji.** Uczeń rozumie podstawowe zasady i mechanizmy demokratycznego państwa prawa, w tym prawa człowieka, które gwarantuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, oraz odnosi te prawa do codziennych sytuacji życiowych, poddaje je analizie i ocenie.

3. **Zainteresowanie sferą publiczną i posiadanie własnych opinii.** Uczeń interesuje się wybranymi obszarami rzeczywistości społeczno-politycznej, formułuje i uzasadnia opinie w sprawach publicznych w oparciu o wartości (własne i społecznie uznane) i sprawdzone informacje.
4. **Poszanowanie opinii innych osób.** Uczeń rozumie i szanuje perspektywę oraz opinie innych osób, rozpoznaje kwestie kontrowersyjne lub sporne, prezentuje własne zdanie z szacunkiem do odmiennych opinii i w dialogu poszukuje porozumienia.
5. **Zaangażowanie obywatelskie.** Uczeń identyfikuje problemy społeczne i poszukuje ich rozwiązań, angażuje się indywidualnie lub we współpracy z innymi w działania na rzecz dobra wspólnego i ojczyzny.
6. **Wpływanie na władze publiczne i interakcje państwo - obywatel.** Uczeń potrafi załatwiać wybrane sprawy urzędowe i podejmować działania w interakcji z państwem; rozumie mechanizmy i formy uczestnictwa obywatelskiego i je odpowiedzialnie wykorzystuje.

Znaczenie współpracy z organizacjami

Współpraca szkół z NGO jest niezwykle ważna. SOS dla Edukacji od lat promuje zaangażowanie organizacji społecznych w proces nauczania i szerzej – w życie szkoły. Korzystanie z ich wsparcia i zasobów niesie wiele korzyści dla całej społeczności szkolnej.

To zagadnienie było jednym z kluczowych punktów Obywatelskiego Paktu dla Edukacji, czyli propozycji kierunkowych zmian w systemie oświaty, które przedstawione zostały w 2022 roku. Pakt podpisało ponad 70 organizacji, związki zawodowe i korporacje samorządowe, a także wszystkie prodemokratyczne partie polityczne.

Szkoła obywatelska współpracuje na co dzień z organizacjami społecznymi, które od lat zajmują się w Polsce edukacją obywatelską i społeczną, globalną i europejską, prawną i prawnocztowieczą, ekologiczną i klimatyczną, medialną i informacyjną, historyczną i patriotyczną, równościową i antydyskryminacyjną itp.

Nauczycielki i nauczyciele korzystają z prowadzonych przez lokalne i ogólnopolskie organizacje projektów, szkoleń oraz materiałów – w zależności od potrzeb kadry pedagogicznej, uczniów i uczennic.

W uzgodnieniu z rodzicami szkoły powinny móc zapraszać organizacje do prowadzenia zajęć na konkretne tematy.

Obywatelski Pakt dla Edukacji

W kontekście edukacji obywatelskiej, współpraca z organizacjami może przybrać różne formy. Wiele organizacji oferuje ogólnodostępne materiały, w tym scenariusze lekcji. Inne same proponują przeprowadzenie zajęć na temat wybranych zagadnień podstawy programowej. Organizacje prowadzą też różnorodne szkolenia i warsztaty – zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli, a także wspierają zaangażowanie obywatelskie młodych ludzi, inspirując i pomagając w realizacji działań np. na rzecz szkoły lub wspólnoty lokalnej.

Pamiętajmy, że wiele instytucji czeka i chętnie odpowie na zaproszenia nauczycieli i szkół.

Organizacje społeczne w nauczaniu edukacji obywatelskiej

Olga Napiontek

Zachęcamy, by cele przedmiotu realizować we współpracy z różnorodnymi podmiotami. Organizacje społeczne w znakomitej większości uosabiają aktywność obywatelską i zaangażowanie na rzecz wprowadzania pozytywnych zmian w obszarach, którymi się zajmują. Mogą stanowić znaczące wsparcie merytoryczne dla nauczycieli oraz być źródłem aktualnej i pogłębionej wiedzy na tematy, którymi interesują się uczniowie i uczennice.

- **NGO jako źródło eksperckiej wiedzy**

Wiele organizacji jest ekspertami w obszarach, którymi się zajmują (migracje, prawa człowieka, globalne współzależności, prawo do informacji publicznej, edukacja konstytucyjna, partycypacja społeczna itp.). Ich misją często jest promocja wiedzy, zatem ich przedstawiciele są gotowi do udziału w spotkaniach podczas lekcji (online lub osobiście), udostępniają materiały informacyjne i edukacyjne na swoich stronach internetowych.

- **NGO jako inspiracja do podejmowania uczniowskich działań obywatelskich lub realizacji projektów uczniowskich**

Organizacje mają umiejętności prowadzenia działań publicznych, zatem warto skorzystać z ich doświadczenia w projektowaniu np.: petycji, akcji edukacyjnych, formułowania wniosków czy organizacji protestów.

- **NGO jako współprowadzący lekcje**

Wiele organizacji społecznych już dziś oferuje w ramach swoich programów – własnych albo na podstawie umowy ze szkołą czy organem prowadzącym – możliwość poprowadzenia lekcji, warsztatów, dyskusji oraz innych metod pozwalających osiągnąć cele kształcenia. Warto skorzystać z ich programów lub zaproponować im szytą na miarę współpracę. Zachęcamy, by wspólnie z uczniami być na bieżąco z działaniami organizacji społecznych np.: poprzez odwiedzanie portalu www.ngo.pl.

Lokalne organizacje społeczne

Szczególnie zachęcamy, by zaprosić do współpracy organizacje działające najbliżej szkoły, w społeczności lokalnej. Wiele z nich w swoich celach statutowych ma zapisane działania edukacyjne (np.: dotyczące historii lokalnej), zatem pomoc i udział w realizacji celów edukacji obywatelskiej jest wspólną sprawą. Polecamy:

- wspólnie z uczniami stworzyć mapę lokalnych organizacji obywatelskich – stowarzyszeń, fundacji (w tym kół gospodyń wiejskich, ochotniczych straży pożarnych) i poznać cele, formy pracy tych interesujących dla uczniów (dział III, wymaganie 4, wymaganie fakultatywne 4);
- zaprosić gości do udziału w lekcjach w ramach działu „Społeczność lokalna i regionalna”, szczególnie tych dotyczących:
 - › tożsamości lokalnej, historii – tę wiedzę mają często członkowie lokalnych stowarzyszeń, a trudno będzie ją znaleźć w podręcznikach ogólnopolskich (wymaganie 1);
 - › wyszukiwania lokalnych patriotów (wymaganie fakultatywne 1);
 - › diagnozowania lokalnych problemów (wymaganie fakultatywne 5);
- podejmować przewidziane w ramach przedmiotu działania obywatelskie we współpracy z organizacjami, np.: wolontariat, tworzenie wniosku do budżetu obywatelskiego, udział w uroczystościach czy obchodach, udział w spotkaniu z władzami lokalnymi (np.: dotyczącym tematyki, którą zajmuje się organizacja ekologiczna czy sportowa).

O czym warto pamiętać

- Zachęcamy, żeby przeglądając podstawę programową i tworząc program nauczania, zaznaczyć, które treści warto podejmować we współpracy z organizacjami społecznymi.
- Pierwszym krokiem takiego planowania może być zapoznanie się z istniejącą ofertą organizacji społecznych, kulturalnych czy lokalnych i wybranie odpowiednich propozycji.
- Jeśli dana organizacja jest interesująca z punktu widzenia nauczyciela czy uczniów, ale nie ma gotowej oferty dla szkół, warto bezpośrednio zwrócić się do niej z zaproszeniem do współpracy. Nie wszystkie podmioty wiedzą, że w ramach nowego przedmiotu edukacja obywatelska taka możliwość istnieje i że szkoły są na nią otwarte.
- To nauczyciel jest gospodarzem procesu edukacyjnego i to on zakreśla ramy współpracy. Dlatego też warto, po zapoznaniu się z potencjałem współpracy, dokładnie określić w jakiej formie ma ona być realizowana. Zachęcamy do podpisywania porozumień o współpracy, które określają jej kształt i zasady.
- Po pierwszych doświadczeniach współpracy warto dokonać ewaluacji, w jakim stopniu udział instytucji czy organizacji stanowił wartość dodaną i wzbogacił proces dydaktyczny. Ze sprawdzonymi instytucjami można zaplanować systematyczną, długofalową współpracę.

Jak korzystać z mapy?

Aby ułatwić nawiązanie współpracy z organizacjami społecznymi, przygotowaliśmy tę Mapę Organizacji, oferujących wsparcie w prowadzeniu przedmiotu edukacja obywatelska.

Opracowanie jest podzielone na siedem działów podstawy programowej. Na początku każdego rozdziału umieściliśmy wymagania szczegółowe – obowiązkowe i fakultatywne – wprost z podstawy programowej. Następnie w kolejności alfabetycznej przedstawiamy organizacje, które posiadają zasoby dotyczące danego działu i chcą podzielić się nimi z uczniami i nauczycielkami.

Oferta organizacji jest podzielona na materiały (np. scenariusze, poradniki, artykuły) oraz warsztaty dla uczniów i uczennic, a także szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek.

Na końcu opracowania znajduje się również oferta NGO, które oferują wsparcie w zakresie realizacji działań obywatelskich i/lub projektów edukacyjnych.

Przy każdym opisie zamieściliśmy adres strony internetowej oraz dane kontaktowe. Jeżeli chcecie uzyskać więcej informacji lub spersonalizowaną ofertę warsztatów – warto skontaktować się bezpośrednio z organizacją.

Poza tym niektóre NGO są w trakcie przygotowań nowych zasobów, dedykowanych edukacji obywatelskiej. Jeżeli w opracowaniu nie ma bezpośredniego linku, polecamy zajrzeć na stronę internetową danej organizacji i/lub skontaktować się z nią.

W tej chwili w Mapie Organizacji znajduje się oferta 57 organizacji społecznych. Planujemy aktualizować i rozwijać to opracowanie. Jeżeli znacie organizacje, które posiadają materiały, prowadzą warsztaty lub inną działalność w obszarze edukacji obywatelskiej, prosimy o kontakt na adres: kontakt@sosdlaedukacji.pl.

Mamy nadzieję, że niniejsza Mapa Organizacji będzie pomocna w planowaniu i nawiązywaniu współpracy z organizacjami. Życzymy Wam samych wspaniałych doświadczeń we wspólnym działaniu na rzecz edukacji obywatelskiej.

Dział I. Ja i społeczeństwo

Pytanie wiodące: Co to znaczy być dobrym obywatelem / dobrą obywatelką?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. wyjaśnia, czym jest patriotyzm; formułuje opinię o różnych sposobach wyrażania identyfikacji z ojczyzną i troski o ojczyznę; rozważa, co to znaczy być dobrym obywatelem;
2. identyfikuje różne grupy społeczne i wspólnoty (od rodziny, przez wspólnotę lokalną i państwową, po globalną); ocenia zależności między składowymi tożsamości związanymi z przynależnością do określonych grup i wspólnot;
3. opisuje dynamikę relacji grupowych i międzygrupowych, w tym zjawiska konformizmu i nonkonformizmu, oraz powstawanie podziałów my – oni; rozpoznaje przykłady ksenofobii, stereotypów i uprzedzeń oraz dyskryminacji, w tym mowy nienawiści, a także reaguje na ich przejawy w swoim otoczeniu;
4. identyfikuje zachowania, które budują współpracę i zaufanie w grupie, oraz takie, które prowadzą do konfliktów i podziałów; stosuje wybrane metody rozwiązywania konfliktów w grupie;
5. korzystając z wyników badań, identyfikuje, co łączy, a co dzieli społeczeństwo polskie; wskazuje, z czego możemy być dumni jako państwo, a także formułuje w tej sprawie opinię i podejmuje dyskusję.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. na wybranych przykładach analizuje wpływ swoich codziennych, indywidualnych wyborów na otoczenie, w tym na środowisko naturalne, i innych ludzi;
2. analizuje zagadnienia budzące spory w społeczeństwie polskim, a także formułuje opinię w jednej z kontrowersyjnych kwestii i podejmuje w tej sprawie dialog;
3. zbiera i weryfikuje informacje na temat wybranego wyzwania społecznego istotnego dla młodego pokolenia, a także formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat możliwych działań w danym obszarze;

4. charakteryzuje wybrane przemiany społeczeństwa polskiego po 1989 r. w wymiarze kulturowym, demograficznym, społecznym, politycznym, w zakresie rozwoju technologii; formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat możliwych zmian społecznych w najbliższych dekadach ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju technologii cyfrowych i zmian w środowisku naturalnym;
5. korzystając z wyników badań, opisuje poziom zaufania społecznego oraz jego wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa i stan demokracji; identyfikuje czynniki obniżające poziom zaufania społecznego i weryfikuje informacje budujące wybraną teorię spiskową;
6. wyjaśnia, na czym polega obywatelski obowiązek obrony ojczyzny, a także formułuje opinię w sprawie różnych obowiązków w tym zakresie; wyjaśnia znaczenie systemu obrony cywilnej;
7. opisuje wyzwania, z którymi mierzą się osoby szczególnie narażone na wykluczenie społeczne, w tym osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze, uzasadnia potrzebę ich wsparcia, a także formułuje opinię i dyskutuje na temat istniejących form pomocy państwa dla tych grup.

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: Aneta Derda – aneta.derda@ceo.org.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Zasoby:

Edukacja patriotyczna i obywatelska

- **Narzędziownik patrioty i patriotki XXI wieku.** Narzędziownik krok po kroku prowadzi przez proces przygotowania „Dnia Patrioty i Patriotki” 16 listopada w szkole. Znajdują się w nim m.in.: praktyczne porady jak zrealizować uczniowski festiwal szkolny, metodyczne wskazówki przydatne w planowaniu wydarzenia, sprawdzone metody, karty gry, grafy, kolaże.

<https://uczotwartosci.ceo.org.pl/material/narzedziownik-patrioty-i-patriotki-xxi-wieku-czesc-1/>

- **Młodzi w Akcji - Wiwat niepodległość!** Publikacja pokazuje, jak przejść krok po kroku przez kolejne etapy realizacji projektu społecznego dotyczącego patriotyzmu wspólnie z uczniami i uczennicami. Pokazujemy, jak to zrobić w trzech tematach: 1. Bohaterowie codzienności – o osobach walczących o wolność. 2. Codzienny patriotyzm – o tym, jak można być patriotą lub patriotką każdego dnia. 3. Wiwat niepodległość – jak świętować niepodległość w szkole i okolicy.

<https://angazuj.ceo.org.pl/material/mlodzi-w-akcji-wiwat-niepodleglosc/>

Mechanizmy psychospołeczne w relacjach międzygrupowych

- Karty do analizy wydarzeń i procesów społecznych. Zbiór 12 infografik z podstawowymi definicjami mechanizmów psychospołecznych, które uruchamiają się w relacjach

międzygrupowych, m.in.: stereotyp, uprzedzenie, dyskryminacja, mowa nienawiści, teoria spiskowa, efekt widza, etnocentryzm.

<https://uczotwartosci.ceo.org.pl/material/karty-do-analazy-wydarzen-i-procesow-spoecznych/>

Materiały, które będą dostępne w przyszłości: Gra typu RPGo zaangażowaniu obywatelskim oraz plakat o działaniach obywatelskich dla uczniów i uczennic.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

<https://globalna.ceo.org.pl/material/portfolio-jako-pomoc-w-ksztalceniu-edukacji-obywatelskiej>

Materiały, które obecnie powstają do edukacji obywatelskiej: webinary dla kadry pedagogicznej na temat pracy na lekcjach edukacji obywatelskiej (działania obywatelskie, portfolio, metodyka), scenariusze lekcji fakultatywnych, projekt portfolio uczniowskiego, karty działań obywatelskich dla uczniów, mentoring - mentoring grupowy online dla nauczycieli, szkolenia stacjonarne we współpracy z ODN-ami. 18 sierpnia ruszyła rekrutacja do bezpłatnych programów.

Oprócz tego uruchomiony został płatny kurs metodyczny dla nauczycieli edukacji obywatelskiej.

Fundacja Ja, Nauczyciel

strona internetowa: <https://ja-nauczyciel.pl/>

kontakt: biuro@ja-nauczyciel.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Materiały do wychowania obywatelskiego w nauczaniu dwujęzycznym CLIL

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Szkolenia dla kadry pedagogicznej i pozapedagogicznej dotyczące języka równościowego, identyfikacji i wsparcia osób w działaniach w najbliższym otoczeniu.

Szkolenia w zakresie PKIM - Personal Information and Knowledge Management.

Fundacja na Rzecz Dwujęzyczności EduNowa

strona internetowa: <https://fundacja.edunowa.pl>

kontakt: edunowa@edunowa.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Broszura i scenariusz zajęć na temat migracji, przeciwdziałania stereotypom i uprzedzeniom.

<https://fundacja.edunowa.pl/wp-content/uploads/2023/03/Prezentacja-Broszura-3.pdf>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Warsztaty realizowane w szkołach.

Fundacja Nowej Wspólnoty

strona internetowa: www.fnw.org.pl

kontakt: biuro@fnw.org.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

- Materiały z naszego pilotażu warsztatów dialogu demokratycznego dla szkół oraz raport z tego projektu.

<https://www.fnw.org.pl/wiedza>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Uczymy, jak prowadzić rozmowy, które budują zrozumienie zamiast podziałów. Organizujemy/
Oferujemy:

- Treningi dobrej rozmowy – praktyczne warsztaty, podczas których uczestnicy uczą się słuchania, zadawania pytań i wyrażania własnych poglądów w sposób sprzyjający dialogowi.

- Dialogi wspólnotowe – facylitowane spotkania, które pomagają rozmawiać o trudnych tematach w bezpiecznej i otwartej atmosferze.

Fundacja Przeciwdziałamy Dezinformacji – FakeNews.pl

strona internetowa: fakenews.pl

kontakt: mzadroga@fakenews.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Gotowy scenariusz lekcji (przygotowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Pravda) na temat teorii spiskowych. Podczas pandemii koronawirusa przekonaliśmy się, jak szerokie grono odbiorców mogą uzyskać teorie spiskowe. Jedną z ich cech jest brak zaufania do instytucji publicznych, lekarzy czy autorytetów w innych dziedzinach. Może mieć to dramatyczne konsekwencje, a czasem nawet decydować o naszym życiu. Lekcja “To wszystko spisek!” i poznanie mechanizmów, które stoją za teoriami spiskowymi, pozwoli uodpornić na nie uczniów, wyrabiając przy tym empatię do osób, które wierzą w teorie spiskowe.

<https://covidhub.edu.pl/materiały-edukacyjne/to-wszystko-spisek/>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Prowadzimy szkolenia i warsztaty z zakresu fact-checkingu, rozpoznawania dezinformacji, technik manipulacyjnych, błędów poznawczych itd.

Fundacja wEm

strona internetowa: <https://www.facebook.com/fundacja.wEm>

kontakt: Anna Turula, 697909752

zasięg działania: dolnośląskie, śląskie, małopolskie

Materiały/zasoby:

Nasza propozycja dotyczy elementów edukacji obywatelskiej na lekcji języka obcego (prowadzonej z elementami metody CLLL). Ma zachęcić nauczycieli edukacji obywatelskiej do integracji międzyprzedmiotowej i zadań wykraczających poza lekcję edukacji obywatelskiej per se. Niżej przykłady scenariuszy takich zajęć (integrujących edukację obywatelską i językową), których opracowania możemy się podjąć. Przykłady te pochodzą z wpisów na blogu Fundacji wEm, niektóre mogą wymagać uwspółcześnienia.

1. Edukacja prawna na lekcji języka obcego;

<https://callcourse.wixsite.com/wiem2/post/edukacja-prawna-na-lekcji-j%C4%99zyka-obcego>

2. Ćwiczmy empatię na lekcji języka obcego;

<https://callcourse.wixsite.com/wiem2/post/%C4%87wiczmy-empati%C4%99-na-lekcji-j%C4%99zyka-obcego>

3. Ubuntu czyli zasypywanie podziałów

<https://callcourse.wixsite.com/wiem2/post/ubuntu-czyli-zasypywanie-okop%C3%B3w>

Instytut Cyfrowego Obywatelstwa

strona internetowa: <https://cyfroweobywatelstwo.pl/higiena-cyfrowa/>

kontakt: biuro@cyfroweobywatelstwo.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

W październiku na naszej stronie www.higienacyfrowa.pl pojawi się repozytorium wiedzy o higienie cyfrowej i cyfrowym obywatelstwie oraz bezpłatny poradnik "Higiena cyfrowa w szkole i przedszkolu".

Realizujemy również własne badania i publikujemy raporty dotyczące korzystania z internetu przez dzieci, młodzież i dorosłych, co pozwala nam dostosowywać działania do realnych potrzeb szkół i społeczności lokalnych:

- raport "Internet dzieci":

<https://cyfroweobywatelstwo.pl/internetdzieci/>

- raporty z Ogólnopolskich Badań Higieny Cyfrowej osób dorosłych:

<https://cyfroweobywatelstwo.pl/higiena-cyfrowa/>

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Program edukacyjny „Lekcje Higieny Cyfrowej”: kompleksowy program wspierający nauczycieli, w tym gotowe scenariusze lekcji, i materiały źródłowe do wykorzystania w pracy z uczniami i uczennicami:

<https://cyfroweobywatelstwo.pl/lekcje-higieny-cyfrowej/>

Szkolimy rady pedagogiczne w obszarze higieny cyfrowej i przeciwdziałania hejtowi.

Polska Akcja Humanitarna

strona internetowa: www.pah.org.pl/edukuj

kontakt: edukacja@pah.org.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Wystawa plakatów „W pełnym wymiarze” wraz z materiałami dodatkowymi dla nauczycieli/ek

[https://www.pah.org.pl/zaangazuj-sie/edukacja/globalna/w-peelnym-wymiarze/;](https://www.pah.org.pl/zaangazuj-sie/edukacja/globalna/w-peelnym-wymiarze/)

Pomocniki PAH

http://www.bit.ly/pomocniki_pah - zwłaszcza „Reagowanie na dyskryminujące słowa”

[https://bit.ly/Pomocnik_PAH_slowa;](https://bit.ly/Pomocnik_PAH_slowa)

Publikacja „Rasizm bardziej w nas czy wokół nas?”

[http://www.bit.ly/PAH_rasizm;](http://www.bit.ly/PAH_rasizm)

Artykuł „Romofobia. Dyskryminacja, której nie chcemy widzieć”

[https://www.pah.org.pl/romofobia-dyskryminacja-ktorej-nie-chcemy-widziec/;](https://www.pah.org.pl/romofobia-dyskryminacja-ktorej-nie-chcemy-widziec/)

Wystawa „W innym świetle” i materiał dodatkowy do niej

https://drive.google.com/file/d/1_vibNdVK-_ZzHUnZFfc7IsUND4q1avV8/view?usp=sharing;

Karta dyskusji „Ile jest ras i do której należysz?”

<https://drive.google.com/file/d/14ab1pCTXVSGUSaDg6OdJ0ipNHQuAfmRQ/view>

Karta dyskusji do filmów „Let’s save Africa” i „Africa for Norway”. Pomaganie a ludzka godność

https://drive.google.com/file/d/1pTF8TWsCRr_LhotBdXrAjFI3FMSU7hCj/view

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Warsztaty/szkolenia/webinary dla kadry nauczycielskiej o stereotypach, uprzedzeniach, dyskryminacji, tożsamości etc.

Polska Fundacja im. Roberta Schumana

strona internetowa: www.schuman.pl

kontakt: poczta@schuman.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Narzędziownik dla nauczycieli: Jak rozmawiać z młodymi ludźmi o równości płci

[https://schuman.pl/publikacje/jak-rozmawiac-z-mlodymi-ludźmi-o-rownosc-i-plci-materialy-edukacyjne/.](https://schuman.pl/publikacje/jak-rozmawiac-z-mlodymi-ludźmi-o-rownosc-i-plci-materialy-edukacyjne/)

Stowarzyszenie Amnesty International

strona internetowa: www.amnesty.org.pl

kontakt: katarzyna.salejko@amnesty.org.pl

zasięg działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

Publikacje ze scenariuszami zajęć dotyczące praw człowieka, przeciwdziałania dyskryminacji i uprzedzeniom, ochronie praw grup mniejszościowych dostępne na stronie:

<https://www.amnesty.org.pl/dzialaj/edukacja/materiały-edukacyjne/>

Jesteśmy w trakcie pracy nad scenariuszami krótkich zajęć (do 15 minut) realizujących podstawę programową z edukacji obywatelskiej. Materiały będą dostępne jesienią.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Kursy e-learningowe skierowane do młodych ludzi, nauczycieli i nauczycielek, edukatorów i edukatorek, m.in. Wprowadzenie do praw człowieka, Wprowadzenie do praw dziecka, Porozmawiajmy o wolności słowa, Prawo do protestu, LGBTI od A do Z - dostępne na bezpłatnej platformie Akademia Praw Człowieka Amnesty

<https://www.amnesty.org.pl/akademia-praw-czlowieka/>.

Stowarzyszenie Cotopaxi

strona internetowa: www.pracowniacotopaxi.pl

kontakt: biuro@pracowniacotopaxi.pl tel. 792799550

obszar działania:

Materiały/zasoby:

Materiały (triggery wideo wraz ze scenariuszami lekcji) dotyczące m.in. grup społecznych oraz stereotypów i uprzedzeń w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz z doświadczeniem kryzysu psychicznego.

Obecnie dostępne w formie warsztatów dla szkół średnich (z udziałem facylitatora). Materiały ogólnodostępne są w przygotowaniu i będą udostępnione w IV kwartale 2025 w dedykowanej zakładce na stronie:

<https://zyczliwa-wyobraznia.pl/>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Oferujemy warsztaty rozwijania empatii poznawczej w ramach programu Szkoła Życzliwej Wyobraźni – program obejmuje zagadnienia przyjmowania perspektyw innych ludzi, rozumienia postaw, doświadczeń, emocji innych osób, rozumienia złożoności świata oraz różnorodności jednostek i grup, rozwiązywania konfliktów, prezentowania i argumentowania własnego zdania z otwartością na inne postawy.

Stowarzyszenie DO!PAMINA LAB

strona internetowa: www.szokolajestnasza.pl

kontakt: dopaminaaab@gmail.com

zasięg działania: cała Polska, jednak najbardziej śląskie i małopolskie

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Laboratorium demokracji: Idea demokracji ma ponad dwa tysiące lat. Przez ten czas sporo się zmieniło. Na to w jaki sposób dziś żyjemy wpływają media społecznościowe, zmiany klimatyczne, AI... A jak może lub będzie wyglądała przyszłość? Jaki masz lub możesz mieć na to wpływ?

W formie pracy warsztatowej, podyskutujemy o tym, jakie widzimy potrzeby, problemy, nadzieje i zagrożenia i co z tym wspólnego mają prawa człowieka, informacja i prawda. Przyglądamy się demokracji i sobie oraz badamy, w jaki sposób chcemy, możemy lub powinniśmy być zaangażowani w zarządzanie świata przyszłości w przyszłości. To warsztaty projektowania, tworzenia i odkrywania o wyzwaniach teraźniejszości i różnokolorowych wariantach przyszłości, klimacie, sztuce, człowieku, praworządności, wolności, równości i szczęściu...

Narzędzia i metody: interpretacja tekstów kultury, ćwiczenie koncepcyjnie - praca w małych grupach na specjalnych kejsach, gry symulacyjne, spacerzy badawcze inspirowane metodą wywiadów chodzonych, spacerzy przyrodnicze.

Tematy: sztuka zadawania pytań (wiedza, władza, informacja publiczna jako narzędzie wpływu i zmiany), prawa człowieka (w kontekście m.in szkolnych przepisów), państwa miasta - jak to działa?, narzędzia obywatelskiego wpływu: wniosek, skarga, petycja i nie tylko.

Uwzględniamy wszystkie obszary z podstawy programowej dostosowując do potrzeb grupy, możliwości, czasu - skontaktuj się aby uzyskać dopasowaną ofertę.

Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju (Salam Lab)

strona internetowa: <https://salamlab.pl/pl/edukacja/>

kontakt: edukacja@salamlab.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Realizujemy **cykl warsztatów dla młodzieży „Empatia w działaniu”**, którego celem jest wzmocnienie otwartości i szacunku wobec różnorodności, rozwijanie krytycznego myślenia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu, dyskryminacji i przemocy w środowisku szkolnym. Cykl składa się z 6 warsztatów, które poruszają następujące tematy: wpływ elementów własnej tożsamości na sposób postrzegania świata i innych osób; stereotypy i uprzedzenia - o mechanizmach prowadzących do dyskryminacji; czym jest przywilej i jaki ma związek z nierównościami i wykluczeniem w społeczeństwie; mowa nienawiści - czym jest i jak na nią reagować; dezinformacja - o metodach rozpoznawania fake newsów i przeciwdziałaniu dezinformacji.

Warsztaty dla młodzieży z wykorzystaniem **gry detektywistycznej „Spadkobierca”**. „Spadkobierca” to nasza autorska gra detektywistyczna, która w formie mobilnego escape roomu wprowadza uczestników i uczestniczki w tematykę migracji, tożsamości kulturowej i mniejszości narodowych. Gra wspiera integrację klasy, podczas warsztatów pogłębiających poruszamy temat tożsamości kulturowej, przynależności grupowej oraz wpływu elementów tożsamości na budowanie obrazu świata.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Szkolenie dla kadry pedagogicznej, których celem jest zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów prowadzących do dyskryminacji; zwiększenie kompetencji identyfikowania mechanizmów, postaw, zachowań mogących prowadzić do dyskryminacji i przemocy oraz poznanie narzędzia pracy z dziećmi i młodzieżą, które wspierają w rozwijaniu tematu stereotypów i uprzedzeń oraz wzmacniają postawy obywatelskie prowadzące do aktywnego reagowania na zachowania dyskryminacji i mowy nienawiści.

Stowarzyszenie NIGDY WIĘCEJ

strona internetowa: <https://www.nigdywiecej.org/>

kontakt: Łukasz Jakubowski e-mail: lukasz@nigdywiecej.org; redakcja@nigdywiecej.org

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

1. Dział Multimedia (<http://www.nigdywiecej.org/multimedia>) – znajdują się tu filmy i audycje powstałe z udziałem przedstawicieli Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ” oraz teledyski pod patronatem kampanii społecznej „Muzyka Przeciwko Rasizmowi”. Nagrania mogą w interesujący sposób zapoznawać uczniów z problematyką różnorodności i szacunku dla odmienności.
2. Magazyn „NIGDY WIĘCEJ”, w całości poświęcony problematyce rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii, zarówno w czasach współczesnych, jak i w przeszłości. Pismo to promowało ideę różnorodności oraz dorobek kulturalny mniejszości narodowych i etnicznych. Archiwalne numery znajdują się tutaj: <http://www.nigdywiecej.org/magazyn-nigdy-wiecej>. Szczególnie polecamy uwagę ten nr: <https://www.nigdywiecej.org/o-nas/nasze-inicjatywy/11-magazyn-nigdy-wiecej/2301-nigdy-wiecej-nr-20> wydany z okazji Euro 2012. Zawiera wiele bardzo ciekawych tekstów na temat sportu i jego roli w przełamywaniu uprzedzeń. Podczas planowanych warsztatów jako inspirację można np. przedstawić uczniom sylwetki sportowców, którzy sami zmagali się z rasizmem czy antysemityzmem i przeszli do historii jako wspaniali zawodnicy:

https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/pismo/20/20_LarbiBenbarek.pdf

https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/pismo/20/20_JohannTrollmann.pdf

https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/pismo/20/20_Arthur%20Wharton.pdf

https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/pismo/20/20_zydzi_w_niemieckim.pdf

<https://www.nigdywiecej.org/pdf/pl/pismo/20/20-Romowie-w-europejskim-futbolu.pdf>

3. Artykuły zamieszczane w e-zinie pt. „NIGDY WIĘCEJ”

<https://www.nigdywiecej.org/magazyn-nigdy-wiecej/e-zine>

4. „Brunatna Księga” – dokumentacja incydentów na tle rasistowskim, ksenofobicznym i aktów dyskryminacji na terenie Polski. Jest prowadzona przez Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” nieprzerwanie od 1996 roku. To najbardziej obszerne i wiarygodne opracowanie danych na temat przemocy ksenofobicznej w Polsce, z którego często korzystają media i organizacje międzynarodowe.

<http://www.nigdywiecej.org/brunatna-ksiega>

5. „Edukacja antydyskryminacyjna. Podręcznik trenerski”. Red. M. Branka i D. Cieślukowska. Kraków, Stowarzyszenie Willa Decjusza, 2010:

<https://www.nigdywiecej.org/czytelnia/publikacje-dokumentujace-dzialalnosc-stowarzyszenia-nigdy-wiecej/ksiazki/download/1268-edukacja-antydyskryminacyjna-podrecznik-trenerski-red-m-branka-i-d-cieslikowska-krakow-stowarzyszenie-willa-decjusza-2010>

6. „Przestępstwa z nienawiści. Materiał pomocniczy dla trenera”. Opr. M. Wydra, R. Rauhut, M. Wołoszym-Siemion, A. Malmon, W. Prejs, Warszawa 2010:

https://www.nigdywiecej.org/docstation/com_docstation/62/przestepstwa_z_nienawisci_material_pomocniczy_dla_trenera.pdf (tu m.in. definicje i symbole nienawiści).

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” regularnie prowadzi krajowe i międzynarodowe szkolenia i warsztaty dla nauczycieli, działaczy społecznych, osób należących do grup mniejszościowych, pracowników biznesowych, urzędników, uczniów i studentów.

Celem szkoleń jest:

- pogłębienie wiedzy uczestników na temat przeciwdziałania rasizmowi, ksenofobii i dyskryminacji, a przez to budowanie atmosfery przyjaźni i szacunku w miejscu pracy i nauki,
- analiza możliwych sposobów reagowania na zdarzenia na tle rasistowskim czy ksenofobicznym; okazanie solidarności i pomocy osobom, które ze względu na swoje pochodzenie, narodowość czy orientację doświadczyły takich sytuacji; uświadomienie, że tożsamość jest indywidualną sprawą każdego człowieka i może być wielowymiarowa,
- zwrócenie uwagi na język używany w przestrzeni publicznej, w tym również w internecie;

- zwrócenie uwagi na język używany w przestrzeni publicznej, w tym również w internecie; omówienie przykładów mowy nienawiści z uwzględnieniem szerszego kontekstu społecznego, kulturowego i historycznego; dyskusja o granicach tego, co mieści się w normie społecznej i tego, co poza nią wykracza.

Realizujemy również projekt edukacyjny Building Bridges – Budowanie Mostów Porozumienia Interkulturowego pomiędzy Polską i wschodnią Afryką. Projekt realizowany jest przez Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” przy współpracy z Rotary Peace Center na Uniwersytecie Makerere w Kampali (Uganda). Zajęcia warsztatowe oparte są na materiale toolkitu, przygotowanego w ramach projektu. W trakcie zajęć prezentowana jest historia i relacje polskich uchodźców na temat pobytu w Afryce, a także współczesne doświadczenia Afrykanów w Polsce na podstawie informacji zebranych przez współpracowników Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”. W trakcie interaktywnej sesji uczestnicy zostają zachęcani do refleksji nt. kwestii uchodźstwa, migracji, pokojowej mediacji, komunikacji międzykulturowej, a także przeciwdziałania rasizmowi i ksenofobii. Uczestnicy otrzymują materiały informacyjne, inspirujące do samodzielnego pogłębienia wiedzy na ww. tematy. Atrakcyjne warsztaty w języku polskim lub angielskim przeznaczone są dla uczestników w różnym wieku, niezależnie od poziomu wykształcenia.

Więcej informacji o szkoleniach Stowarzyszenia „NIGDY WIĘCEJ”:

<https://www.nigdywiecej.org/o-nas/nasze-inicjatywy/edukacja-o-prawach-cz%C5%82owieka>

Stowarzyszenie Trenerskie Organizacji Pozarządowych

strona internetowa: <https://stowarzyszeniestop.pl/>

kontakt: Katarzyna Radzikowska, katarzyna.radzikowska@stowarzyszeniestop.pl, 504174141

zasięg działania: ogólnopolski (online i offline)

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Szkolenia wokół tematów niedyskryminacji, stereotypów i uprzedzeń, wykluczenia społecznego, dezinformacji i fact-checkingu.

Towarzystwo Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://teo-wroclaw.pl/>

kontakt: kontakt@teo-wroclaw.pl

zasięg działania: ogólnopolski (materiały online)

Materiały/zasoby:

Wirtualna wystawa poświęcona zaangażowaniu społecznemu wraz z materiałami źródłowymi (np. oryginalnymi dokumentami życia społecznego), ponadto zadania do wystawy (m.in. uzupełnianki, karty pracy, krzyżówki, pomysły na działania).

<https://teo-wroclaw.pl/nasze-projekty/nowe-oblicza-zaangazowania-spoecznego#slide-start>

W 2026 opublikujemy kolejną wystawę dotyczącą partycypacji społecznej w Polsce - wraz z zadaniami do wystawy.

Dział II. Szkoła jako wspólnota

Pytanie wiodące: Jak wspólnie tworzymy szkołę?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. opisuje znaczenie szkolnych reguł określonych w statucie lub innych dokumentach wewnętrznych oraz prawa i obowiązki uczniowskie, zna ich źródła i uzasadnienie, reaguje w sytuacjach naruszenia reguł;
2. diagnozuje problemy i potrzeby społeczności szkolnej, proponuje konstruktywne rozwiązania, a także w miarę możliwości (samodzielnie lub zespołowo) podejmuje działanie w tej sprawie;
3. opisuje ideę samorządności uczniowskiej, w tym samorząd klasowy, szkolny i radę szkoły; analizuje mechanizmy włączania uczniów w decydowanie o sprawach szkoły, a także wykorzystuje samodzielnie lub w grupie wybrany mechanizm.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. analizuje regulamin samorządu uczniowskiego lub inny wewnętrzny regulamin, a także ocenia jego regulacje i proponuje zmiany, jeśli są konieczne;
2. analizuje podstawowe aspekty funkcjonowania systemu oświaty, w tym finansowanie szkół, tworzenie programów nauczania; wyjaśnia znaczenie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, a także formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję;
3. wyjaśnia, czym są mediacje i kiedy mogą być stosowane; wymienia korzyści wynikające z wykorzystania mediacji w konfliktach rówieśniczych i szkolnych; gdy jest to możliwe, w sytuacjach spornych odwołuje się do mediacji.

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: aneta.derda@ceo.org.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Szkoła demokracji. Praktyczny poradnik o współdecydowaniu w szkole. Poradnik o partycypacji uczniowskiej pisany przede wszystkim z myślą o nauczycielach i dyrektorach, którzy chcieliby stworzyć swoim wychowankom warunki do głębszego zaangażowania i bardziej świadomego udziału w życiu szkoły. Może być również czytana przez uczniów i uczennice pragnących zostać liderami takich zmian w swoich szkołach. W publikacji można znaleźć ćwiczenia, materiały i dobre praktyki oraz narzędzia do wykorzystania dotyczące włączania i angażowania uczniów i uczennice w życie szkoły.

<https://angazuj.ceo.org.pl/material/szkola-demokracji-praktyczny-poradnik-o-wspoldecydowaniu/>

Zarządzanie konfliktem w szkole. Broszura i infografika w formie plakatu. Czym jest konflikt i z czego wynika? Co robić w sytuacji konfliktowej w klasie? Jaka jest moja rola w konflikcie i o czym mam pamiętać? Jak można przygotować się na konflikt? Na kogo mogę liczyć przy rozwiązywaniu konfliktu?

https://uczotwartosci.ceo.org.pl/material/zarzadzanie-konfliktem-w-szkole/?fbclid=IwY2xjawHJD7tleHRuA2FlbQlxMAABHRJHbLN-wPsmU2WsmoemLGb7CypfkH-ibv1gHWYhpZtuzmyV9WLTHee4mQ_aem_iMMU8PnR8wrh51ptwGAgta

EduKABE Fundacja

Kreatywnych Rozwiązań

strona internetowa: www.edukabe.pl

kontakt: kontakt@edukabe.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Mamy doświadczenie w obszarze budowania wspólnoty szkolnej. W 2022 r. zrealizowaliśmy projekt „Łódzki budżet deliberacyjny” (Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy), w ramach którego powstały 4 modele funduszy szkolnych opartych na procesie deliberacji. Wypracowane materiały mogą być wdrożone w szkołach, posiadamy ich pełną dokumentację.

Obecnie realizujemy projekt FIO z elementem mikro-grantingu uczniowskiego, rozwijający postawy odpowiedzialności i współdecydowania. Materiały będą wkrótce dostępne na stronie fundacji.

Fundacja Civis Polonus

strona internetowa: <https://civispolonus.org/pl/>

kontakt: kontakt@civispolonus.org.pl

zasięg działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

“RAZEM W SZKOLE. Jak nauczyciele mogą pomóc rodzicom stać się aktywnymi uczestnikami życia szkoły?” Obecnie powszechnie uznaje się, że szkoła to wspólnota tworzona przez uczniów, nauczycieli oraz rodziców. Bardzo często jednak ci ostatni są tym najmniej ważnym, a nieraz wręcz wykluczonym organem szkoły. Takie podejście do roli rodziców stoi w sprzeczności z badaniami naukowymi dowodzącymi, że mogą oni mieć wymierny wpływ na jakość uczenia i zarządzania szkołą.

https://civispolonus.org/pl/media/publication_block/rita-publikacja.pdf

„Samorząd uczniowski. Sposób na wzmocnienie aktywności obywatelskiej i społecznej młodych ludzi na poziomie lokalnym” Dobrze działający samorząd uczy i przygotowuje dzieci oraz młodych ludzi do późniejszych aktywnych, świadomych i odpowiedzialnych działań w życiu lokalnym.

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/samorząd-uczniowski-sposob-na-wzmocnienie-aktywnosci-obywatelskiej-i-spoecznej-mlodych-na-poziomie-lokalnym-final.pdf

“Rok szkolny z samorządem uczniowskim. Planujemy pracę, sprawiamy, że Samorzady mają moc”

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/publikacja-samorzadyfinal.pdf

„**Dobre praktyki współdecydowania o przestrzeni szkolnej**”. Publikacja powstała w ramach projektu „Rozprzestrzeń Szkołę”. Celem projektu było umożliwienie uczniom i uczennicom wyrażenie swoich potrzeb dotyczących przestrzeni szkolnej oraz współdecydowania o sposobach jej urządzania. Publikacja zawiera opis drogi uczestnika projektu oraz przykłady zrealizowanych zmian w szkołach.

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/dobre-praktyki-wspoldecydowania-o-przestrzeni-szkolnej.pdf

„Samorzady mają moc w Warszawie 2018/2019. Doświadczenia i pomysły”. W publikacji zostały spisane doświadczenia i pomysły uczestników projektu nt. działalności samorządów szkolnych.

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/samorzady-maja-moc-2018-19.pdf

Praktyczny scenariusz tworzenia przez uczniów regulaminu wyborów i działania organów samorządu uczniowskiego. Dzięki przeprowadzonemu **projektowi edukacyjnemu** uczniowie i uczennice dowiedzą się m.in. w jaki sposób tworzone jest prawo i reguły oraz poprawią swoje umiejętności w zakresie uczestnictwa w procesach decyzyjnych.

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/scenariusz-regulamin-wybijerania-i-dzialania-samorzadu.pdf

Praktyczny scenariusz zajęć na temat samorządu uczniowskiego. Dzięki przeprowadzonemu **projektowi edukacyjnemu** młodzi ludzie dowiedzą się m.in. do czego służy samorząd uczniowski, jaki wpływ może mieć na organizację naukę i funkcjonowanie szkoły, jak zaangażować większość uczniów w działania samorządu itp.

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/scenariusz-istota-samorzadnosci-uczniowskiej.pdf

„SAMORZĄD UCZNIOWSKI. Niezbędnik opiekuna”

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/przewodnik-dla-opiekunow-samorzadu-uczniowskiego.pdf

Opis modelu działania samorządu szkolnego „Szkoła – przejrzysta przestrzeń publiczna”

https://civispolonus.org.pl/media/publication_block/opis-modeulu-dzialania-samorzadu-szkolnego-szkola-przejrzysta-przestrzen-puliczna.pdf

Samorządność uczniowska w praktyce. Scenariusz lekcji, którego celem będzie przybliżenie idei samorządności i przedstawicielstwa. Uczniowie dokonają analizy realnych mechanizmów wpływu uczniów na życie szkoły (udział w radzie szkoły/pedagogicznej, zespołach zadaniowych, konsultacjach statutowych czy organizacji wydarzeń).

Szkolna przestrzeń reguł. Scenariusz symulacji opartej na analizie krótkich sytuacji z życia szkoły, w których dochodzi do naruszenia uczniowskich praw lub zasad zapisanych w statucie i/lub innych dokumentach regulujących funkcjonowanie w szkole. Uczniowie w grupach wcielają się w rolę doradców – analizują przypadki, odszukują odpowiednie zapisy w dokumentach szkolnych, proponują możliwe działania i reakcje. Na koniec wspólnie omawiają rozwiązania, poznają rolę warszawskiego rzecznika praw uczniowskich i uczą się, jak w praktyce korzystać z przysługujących im praw.

Diagnoza potrzeb społeczności szkolnej. Scenariusz lekcji zostanie zaprojektowany jako narzędzie do pracy z całą społecznością szkolną, szczególnie w ramach godzin wychowawczych. Klasy będą prowadzić diagnozę problemów i potrzeb uczniów poprzez proste badania, rozmowy i obserwacje. Zebrane informacje zostaną następnie zsyntetyzowane i przekazane samorządowi uczniowskiemu, nauczycielom i dyrekcji, aby wspólnie opracować i wdrożyć możliwe rozwiązania.

Przygotujemy **szkolną wersję metody narad obywatelskich** <https://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/narada-obywatelska/>, czyli narzędzia partycypacyjnego umożliwiającego nie tylko debatowanie, ale także wypracowywanie rekomendacji.

Analiza i zmiana regulaminów samorządu uczniowskiego. Materiał będzie służył nauczycielom i uczniom jako praktyczne narzędzie do krytycznego przeglądu i ewentualnej aktualizacji regulaminu samorządu uczniowskiego w ich szkole. Zostanie on zaprojektowany tak, aby wspierać uczniów w zdobywaniu wiedzy o zasadach funkcjonowania samorządu, wspierając ich w refleksji nad funkcjonowaniem samorządu w ich szkole.

Mapa szkoły i jej otoczenia – system oświaty i finansowanie szkół. Scenariusz lekcji oparty o zapoznanie się z informacjami oraz dyskusję. Będzie dotyczył m.in. roli samorządu uczniowskiego,

rady szkoły, rady rodziców, wychowawców i dyrekcji, a także instytucji zewnętrznych, takich jak Biuro Edukacji m.st. Warszawy czy Młodzieżowa Rada Warszawy. Zaznaczone zostaną również możliwe ścieżki działania uczniów – np. poprzez petycję, mediacje, konsultacje, inicjatywy oparte na warszawskich programach grantowych.

Fundacja My Future

strona internetowa: www.my-future.info

kontakt: hello@my-future.info

obszar działania:

Materiały/zasoby:

- Consensus Walk – metoda budowania wspólnego stanowiska
Aktywna i angażująca metoda pracy grupowej, która pomaga uczestnikom znaleźć wspólny mianownik w dyskusji na temat kontrowersyjnych lub złożonych zagadnień. Uczestnicy fizycznie ustawiają się w przestrzeni według stopnia zgody lub niezgody z konkretnymi stwierdzeniami, co ułatwia wizualizację różnic i podobieństw w opiniach. Następnie prowadzone są rozmowy i negocjacje, które mają na celu wypracowanie konsensusu lub zrozumienia różnych perspektyw. Metoda rozwija komunikację, empatię i umiejętność współpracy.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

- Design Thinking – kreatywne rozwiązywanie problemów
Metodyka oparta na empatii, współpracy i eksperymentowaniu. Uczestnicy przechodzą przez pięć etapów: empatyzowanie, definiowanie problemu, generowanie pomysłów, prototypowanie i testowanie. Design Thinking pozwala spojrzeć na wyzwania z perspektywy użytkownika, pobudza innowacyjne myślenie i uczy szybkiego wdrażania rozwiązań. Warsztat rozwija kreatywność, komunikację i umiejętność pracy zespołowej – doskonale sprawdza się w pracy z młodzieżą i grupami projektowymi.
- Debata oksfordzka – sztuka argumentacji i aktywnego słuchania
Strukturalna forma debaty, w której dwie drużyny – propozycji i opozycji – przedstawiają kontrastujące stanowiska wobec jasno sformułowanej tezy. Uczestnicy uczą się budowania logicznych argumentów oraz przewidywania kontrargumentów. Metoda rozwija umiejętności retoryczne, krytyczne myślenie, pewność siebie i szacunek do odmiennych poglądów. Doskonała do pracy z młodzieżą i przy omawianiu trudnych tematów społecznych.

Fundacja na Rzecz Dwujęzyczności EduNowa

strona internetowa: <https://fundacja.edunowa.pl>

kontakt: edunowa@edunowa.pl

obszar działania: Piaseczno

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Warsztaty dla nauczycieli z zakresu opracowywania autorskich programów nauczania, aktywnych metod, kompetencji przekrojowych, zarządzanie konfliktami, mediacje

Fundacja na rzecz Praw Ucznia

strona internetowa: prawaucznia.pl

kontakt: kontakt@prawaucznia.pl

obszar działania:

Warsztaty dla uczniów i uczennic

Organizacja corocznej Olimpiady Wiedzy o Prawach Ucznia, publikacje naukowe nt. praw i obowiązków ucznia, regularnie przeprowadzane warsztaty, prelekcje i szkolenia z zakresu praw i obowiązków ucznia.

Fundacja OFF school

strona internetowa: <https://offschool.edu.pl/>

kontakt: aga@offschool.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Przykładowe tematy:

Prawa człowieka. Grupy mniejszościowe w klasie/szkole, jak reagować na krzywdzenie dzieci, samorząd uczniowski – czyli jak rządzić szkołą? Prawa osób uczących się – co robić, gdy są łamane?

Zaangażowanie obywatelskie. Jak wykorzystać internet do robienia dobrych rzeczy? Zróbmy sobie firmę w szkole – spółdzielnie uczniowskie, jak robić projekty społeczne?

W ramach projektu Dom Spokojnej Młodości oferujemy bezpłatne scenariusze lekcji, które mogą prowadzić nie tylko nauczyciele, ale wszyscy – także uczniowie i uczennice. Dzięki tej metodzie mogą oni sami stać się nauczycielami i prowadzić ważne dla siebie zajęcia, poszerzając podstawę programową o aktualną i potrzebną w dzisiejszym świecie wiedzę. Do dyspozycji są zróżnicowane materiały edukacyjne, takie jak artykuły, prezentacje multimedialne, filmy, gry edukacyjne, zadania grupowe i wiele innych, które pomogą grupie w łatwiejszym przyswajaniu wiedzy.

Scenariusze można pobrać na stronie:

<https://www.spokojnamlodosc.pl/biblioteka/>.

Fundacja SocLab

strona internetowa: www.soclab.org.pl

kontakt: a.maszkowska@soclab.org.pl

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

Wprowadzamy do szkół szkolne budżety partycypacyjne. Mamy własny model, sprawdzony w ponad 50 szkołach w Polsce. Wspieramy również samorzady lokalne we wdrażaniu tego działania w sposób systemowy (współpracujemy z Białymstokiem i Wasilkowem w tym zakresie). Udostępniamy materiały, które są pomocne przy wdrażaniu SBP, jak również prowadzimy warsztaty na ten temat, mentoring dla poszczególnych szkół.

Dostępne publikacje:

<https://soclab.org.pl/wydawnictwa/czas-na-mlodych-przewodnik-po-budzetach-partycypacyjnych-dla-mlodziezy/>

<https://soclab.org.pl/wydawnictwa/zrob-to-sam-zestaw-narzedzi-i-metod-do-pracy-z-mlodzieza-w-budziecie-partycypacyjnym/>

<https://soclab.org.pl/szkolne-budzety-obywatelskie-w-polsce-raport-2025/>

Fundacja Varia Posnania

strona internetowa: <https://variaposnania.pl>

kontakt: twojeprawa@variaposnania.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Jesteśmy wydawcami wielu książek, np. odnośnie sytuacji osób uczących się z Ukrainy czy też nieheteronormatywnych, jak również o wsparciu uczniów oraz regulacji w zakresie organizacji religii w szkołach.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Doświadczenie Fundacji opiera się na interwencjach z zakresu praw osób uczących się w sytuacji ich naruszania, jednocześnie wspieramy samorządność uczniowską poprzez np. programy grantowe dla samorządów uczniowskich, a także prelekcje.

Lekcje o prawach i obowiązkach uczniowskich. Nasz Zespół ma kilka lat doświadczenia w popularyzowaniu wiedzy o prawie obowiązującym w polskich szkołach. Oferujemy zarówno szkolenia i warsztaty dla klas, samorządów uczniowskich i grona pedagogicznego. Spotkania organizujemy zarówno w formie zdalnej jak i stacjonarnej.

Wspieramy szkoły w poprawianiu dokumentów wewnętrznych takich jak statuty, regulaminy, zgody, deklaracje i oświadczenia. Chętnie sprawdzimy statut Twojej szkoły i zweryfikujemy projekt jego zmian.

Stowarzyszenie Amnesty International

strona internetowa: <https://www.amnesty.org.pl/>

kontakt: katarzyna.salejko@amnesty.org.pl

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

Jesteśmy w trakcie pracy nad materiałami e-learningowymi o prawach ucznia oraz o samorządności uczniowskiej opartej na wartościach praw człowieka. Będą dostępne jesienią 2025.

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna

Pytanie wiodące: Jak budujemy wspólnotę lokalną i regionalną?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. identyfikuje i opisuje specyficzne cechy swojej społeczności lokalnej oraz dziedzictwo budujące lokalną tożsamość i lokalny patriotyzm; formułuje opinię i podejmuje dyskusję o najważniejszych wyzwaniach stojących przed społecznością;
2. porównuje zadania i kompetencje poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym jednostek pomocniczych gminy, oraz ich wpływ na własne życie i życie społeczności; wyjaśnia znaczenie samorządności i pomocniczości;
3. opisuje sposoby podejmowania decyzji przez organy władz wykonawczych i uchwałodawczych jednostek samorządu terytorialnego; identyfikuje mechanizmy udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych i wykorzystuje wybrany mechanizm;
4. identyfikuje formy aktywności obywatelskiej, w tym wolontariat, i dostępne lokalnie mechanizmy wspierające zaangażowanie mieszkańców (np. budżet obywatelski, inicjatywę lokalną, fundusz sołecki) oraz w miarę możliwości wykorzystuje wybrany mechanizm w sprawie ważnej dla siebie lub społeczności;
5. opisuje ideę młodzieżowych rad gmin, miast, powiatów i sejmików wojewódzkich, wyszukuje rady działające w swojej okolicy, a także analizuje ich pracę i w miarę możliwości włącza się w ich działania;
6. jest przygotowany do załatwienia podstawowych spraw urzędowych ważnych dla młodych obywateli oraz wypełnia wybrany formularz lub wniosek.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. wyszukuje żyjących współcześnie lub historycznych patriotów lokalnych, osoby ważne dla lokalnej społeczności, analizuje ich sylwetki i formułuje na tej podstawie wnioski dotyczące bycia dobrym obywatelem małej i dużej ojczyzny;

2. analizuje budżet gminy, przedstawia i ocenia strukturę dochodów i wydatków, formułuje opinię na temat wydatków ponoszonych przez gminę;
3. wyszukuje aktualne informacje o pracach rady gminy lub miasta oraz działaniu komisji powołanych przez radę gminy lub miasta, wybiera i śledzi interesujące go zagadnienie, formułuje i przedstawia opinię na jego temat;
4. identyfikuje lokalnie działające organizacje pozarządowe, poznaje ich działania, szuka tych, których cele podziela, oraz poznaje różnorodne formy zaangażowania w ich działania, w tym wolontariat, i w miarę możliwości angażuje się w działalność organizacji;
5. diagnozuje problemy i potrzeby społeczności lokalnej dotyczące młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne rozwiązania tych problemów oraz korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, aby je zasygnalizować

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: aneta.derda@ceo.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Prowadzenie rozmów ze świadkami historii

Opowiem Ci o wolnej Polsce - spotkania młodzieży ze świadkami historii. Materiały pomocnicze przygotowane w programie „Opowiem ci o wolnej Polsce”. Zawierają inspiracje do pracy nad projektami edukacyjnymi poświęconymi historii najnowszej, pomogą w poszukiwaniach nieznanymi bohaterów i zdarzeń, wspierają w zbieraniu relacji od osób będących świadkami ciekawych wydarzeń, pokazują, jak zachęcić młodzież do głębszej refleksji na temat wydarzeń z przeszłości i jak o tej przeszłości opowiadać innym. Materiały są adresowane przede wszystkim do nauczycieli koordynujących pracę uczniów. Wiele jednak tekstów jest przygotowanych z myślą o młodszych czytelnikach.

<https://kultura.ceo.org.pl/material/opowiem-ci-o-wolnej-polsce-spotkania-ze-swiadkami-historii/>

Federacja Mazowia

strona internetowa: <https://federacjamazowia.org.pl/>

kontakt: m.studzinska@mazowia.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

- Warsztaty wspierające młodzież w zdobywaniu wiedzy o poszczególnych szczeblach samorządu lokalnego, jednostek pomocniczych gminy, wyjaśnienie znaczenia samorządności. Wyjaśnienie zasad załatwiania podstawowych kwestii w urzędzie gminy/miasta.
- Rozpoznanie lokalnego środowiska organizacji pozarządowych w danej gminie/powiecie. (Mamy rozpoznaną sieć organizacji działających na terenie woj. mazowieckiego).
- Warsztaty wspierające prowadzenie diagnoz lokalnych problemów i potrzeb mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb młodzieży, wypracowywanie propozycji realnych rozwiązań (prowadzimy już dwa takie procesy w gminach). Prowadząc warsztaty i szkolenia uwzględniamy specyfikę konkretnej gminy/powiatu.

Fundacja Burza Mózgów

strona internetowa: <https://burzamoszgow.org/>

kontakt: fundacja.burza.mozgow@gmail.com, 530 679 138, 570 366 740

obszar działania:

Materiały/zasoby:

Strona internetowa Sztuka w Ekran Stuka - projekt KIERPCE WIANKI OBWARZANKI, wystawa do druku, materiały etno, m.in. wywiady z lokalnymi artystami, ich biografie, sylwetki i opisy; fotoreportaże, piosenki ludowe, informacje o zamkach czy muzeach etnograficznych, mapy, stroje, widokówki, informacje o gwarach, legendach itp.

<https://sztukawekranstuka.pl/>

Scenariusze etno warsztatów:

<https://sztukawekranstuka.pl/etno-scenariusze-warsztatow>

Fundacja Civis Polonus

strona internetowa: <https://civispolonus.org.pl/>

kontakt: fundacja@civispolonus.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Współpraca z młodzieżowymi radami. Scenariusz lekcji poświęcony roli młodzieżowych rad jako narzędzi wzmacniania wpływu młodych ludzi na decyzje publiczne. Uczniowie poznają strukturę i kompetencje młodzieżowych rad na poziomie dzielnicowym, miejskim (w tym Młodzieżowej Rady m.st. Warszawy). Omówimy, jak uczniowie mogą wchodzić w dialog z młodzieżowymi radnymi, zgłaszać wspólne inicjatywy, korzystać ze wsparcia instytucjonalnego oraz wzmacniać swoje działania na poziomie lokalnym. Lekcja będzie stanowiła element przygotowania do współpracy i planowania wspólnych działań.

Fundacja Code for Green

strona internetowa: <https://www.cfg.edu.pl/young-change-maker/>

kontakt: malgorzata.snarska@cfg.edu.pl

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Pracujemy z tematami partycypacji społecznej zwłaszcza w ujęciu lokalnym, prowadzenia dialogu, komunikacji społecznej, współpracy z administracją i samorządem lokalnym, angażowania młodych w lokalne działania na rzecz środowiska, jakości życia i zdrowia, odpowiedzialności za dobro wspólne.

Program Young Dialogue Maker – rozwijanie zaangażowania i partycypacji młodych w kreowanie oraz wdrażanie lokalnych polityk klimatycznych i środowiskowych. Program rozwija umiejętności związane z komunikacją, uczestnictwem i prowadzeniem procesów dialogowych, przywództwem i angażowaniem interesariuszy po to, by głos młodego pokolenia był słyszany przez samorząd oraz interesariuszy – mieszkańców, przedstawicieli instytucji, biznesu, organizacji pozarządowych, mediów.

Napisz do nas i zainicjuj dialog w Twojej okolicy na temat lokalnego problemu. Razem możemy znaleźć rozwiązanie.

Fundacja Dokładam Się

strona internetowa: www.rokwolnosci.pl

kontakt: tomasz.kiersnowski@dokladamsie.org

obszar działania: ogólnopolsko (stacjonarnie i zdalnie)

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Wolność – samorządność – solidarność to warsztaty, które prowadzimy w szkołach od 2019 roku. Tytułowe wartości, uniwersalne i ważne dla każdego pokolenia, wyprowadziliśmy wtedy z przypadających rocznic: odzyskania wolności w roku 1989, reformy ustanawiającej samorząd w roku 1990 i powstania ruchu Solidarności w roku 1980. Wierzymy, że świętowanie rocznic bez wyraźnego celu nakierowanego w przyszłość nie ma sensu. Dlatego chcemy rozmawiać z młodymi ludźmi o ich wartościach i ich sprawczości, zachęcać ich do działania w duchu podmiotowości każdego obywatela, niezależnie od wieku.

Naszym celem jest rozbudzenie zaangażowania młodych uczestników warsztatów w **aktywność obywatelską na rzecz środowiska lokalnego**, samorządności w swoim najbliższym otoczeniu, a także korzystania z prawa wyborczego.

Warsztaty prowadzimy w ramach Inicjatywy Rok Wolności. Rozmawiamy o wartościach – nazywamy je, wyjaśniamy, umiejscawiamy w kontekście najnowszej historii Polski, a następnie przekładamy na praktykę. Takie warsztaty to lekcja sprawczości i podmiotowości dla najmłodszych obywateli, którzy już teraz mogą dużo zmienić, a niedługo będą sami decydować o przyszłości naszego kraju!

Fundacja My Future

strona internetowa: www.my-future.info

kontakt: hello@my-future.info

obszar działania: Mazowsze

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Interaktywny warsztat, podczas którego uczestnicy spacerują po swojej okolicy, obserwują

i dokumentują elementy, które mogą negatywnie wpływać na komfort życia mieszkańców (np. hałas, zanieczyszczenie, brak przestrzeni zielonych, niebezpieczne miejsca).

Po zbieraniu danych w terenie, grupa wspólnie analizuje swoje obserwacje i proponuje praktyczne, lokalne rozwiązania, które poprawią jakość życia społeczności. Metoda rozwija uważność, empatię, umiejętność współpracy i kreatywność w działaniu na rzecz swojej społeczności.

Fundacja SocLab

strona internetowa: www.soclab.org.pl

kontakt: k.sztop-rutkowska@soclab.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Prowadzimy cykliczny program YOUTHSTOK - program grantowy na lokalne działania społeczne dla młodzieży

<http://soclab.org.pl/podsumowanie-dzialan-w-ramach-programu-youthstok/>

Mamy również sprawdzone dwa formaty: hackathon społeczny na wybrany temat oraz Forum Przyszłości - warsztaty dla młodzieży o przyszłości w oparciu o metodykę analizy prognoz Foresight

<https://soclab.org.pl/future-flash-mlodziejowe-forum-przyszlosci/>

W naszych warsztatach na tematy obywatelskie posługujemy się również metodą LEGO® Serious Play. Wszystkie te metody można wykorzystać do tematu partycypacji, obywatelskości, budowania społeczności lokalnej.

Wspieramy młodzieżowe rady gmin.

Wprowadzamy szkolne budżety partycypacyjne.

Fundacja Stocznia

strona internetowa: <https://stocznia.org.pl>, <https://partycypacjaobywatelska.pl>

kontakt: partycypacja@stocznia.org.pl, 22 100 55 94

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Prowadzimy portal na którym można znaleźć wiele publikacji dot. partycypacji obywatelskiej i angażowania obywateli/ek w sprawy publiczne

<https://partycypacjaobywatelska.pl>.

Polecamy zwłaszcza nasze materiały dedykowane pracy z uczniami i uczennicami: materiały dla nauczycieli/ek - scenariusze lekcji, jak być aktywnym w mieście (<https://stocznia.org.pl/projekty/samorządna-mlodziez-na-zoliborzu-i-w-srodmiesciu/>) oraz poradnik, jak zorganizować szkolny budżet partycypacyjny (<https://stocznia.org.pl/projekty/szkolny-budzet-partycypacyjny/>).

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Działamy na rzecz włączania obywateli i obywaterek, mieszkańców i mieszkanek, w działania na rzecz dobra wspólnego i angażowania ich w procesy podejmowania decyzji o różnych sprawach publicznych. Zajmujemy się planowaniem i prowadzeniem działań partycypacyjnych na różnych szczeblach: od ogólnokrajowych procesów konsultacyjnych, do wspierania konkretnych (w tym lokalnych) instytucji i organizacji (np. NGO, muzeów, urzędów) w angażowaniu odbiorców/czyń i działań czy członków/iń wspólnot lokalnych w decyzje publiczne dot. tych społeczności i instytucji.

Specjalizujemy się w prowadzeniu konsultacji społecznych z wykorzystaniem różnych metod, realizacji budżetów partycypacyjnych (obywatelskich) - w samorządach i szkołach oraz procesach deliberacji, czyli współdecydowania o sprawach publicznych w oparciu o pogłębioną dyskusję i proces edukacyjny (zwłaszcza z zaangażowaniem metod, w których do deliberacji zaprasza się zróżnicowane grupy wybierane w drodze losowania).

Szkolimy m.in. z planowania i prowadzenia działań partycypacyjnych, ale też budowania współpracy między administracją, organizacjami społecznymi i społecznościami lokalnymi czy możliwości wykorzystania różnych istniejących narzędzi do wspierania aktywności obywatelskiej lokalnie. Prowadzimy też procesy współprojektowania usług publicznych oraz

procesy dialogu, czyli rozmowy mimo różnic o ważnych, często dzielących społeczności sprawach (inspirujemy się podejściem Nansen Center for Peace and Dialogue w Norwegii).

Od kilku lat jesteśmy operatorem Inicjatyw Sąsiedzkich w m.st. Warszawie - programu, w ramach którego wspieramy mini-grantami oddolne inicjatywy społeczne na rzecz mieszkańców i mieszkanki Warszawy.

Fundacja Teatrikon

strona internetowa: www.teatrikon.pl

kontakt: j.ciesielka@teatrikon.pl

obszar działania: ogólnopolsko i lokalnie (Lublin)

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

W ramach projektu Miasto Zmian. Zmiana Miasta przyglądamy się temu, jak funkcjonują miasta, co wymaga w nich zmiany, a co jest dobre. Zapraszamy na warsztaty, projektujemy scenariusze lekcji, organizujemy spotkania i dyskusje.

<https://teatrikon.pl/projekty/miasto-zmian-zmiana-miasta/>

Wspieramy realizację Szkolnych Budżetów Obywatelskich w Lublinie i gminach LOM. Serdecznie zapraszamy do współpracy w tym obszarze.

Fundacja WOLOHUB

strona internetowa: <https://wolohub.org.pl/>

kontakt: Monika Wasilonek - m.wasilonek@wolohub.org.pl, Małgorzata Ciepłowska - m.cieplowska@wolohub.org.pl

obszar działania: lubelskie

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Prowadzimy warsztaty i szkolenia dla nauczycieli, szkolnych koordynatorów wolontariatu i uczniów o tematyce wolontariatu. Wyjaśniamy, czym jest wolontariat i pokazujemy, jak angażować się w działania społeczne. Dzielimy się wiedzą, dobrymi praktykami i narzędziami wspierającymi rozwój wolontariatu. Ofertę naszych warsztatów/szkoleń możemy dostosować indywidualnie do potrzeb grupy.

Kooperatywa Mosty Perspektyw

strona internetowa: <https://www.facebook.com/mostyperspektyw>

kontakt: mostyperspektyw@gmail.com

obszar działania: woj. zachodniopomorskie, powiat drawski, świdwiński i łobeski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Kooperatywa Mosty Perspektyw to związek stowarzyszeń zrzeszający 30 NGO z Pojezierza Drawskiego. Dysponujemy zaangażowanym zespołem przedstawicieli organizacji członkowskich, mających doświadczenie w animacji społecznej, projektach edukacyjnych i partnerskich działaniach międzysektorowych.

Prowadzimy warsztaty dot.: historii lokalnej egalitarnej społeczności Gotów, kształtowania praktycznych umiejętności życiowych (gimnastyka życia), kultury stosowania różnorodnych form dialogu w rozwoju wspólnoty lokalnej.

Zrzeszone organizacje działają w kilkunastu obszarach m.in: ekologii, edukacji, kultury, wsparcia psychospołecznego, rzecznictwa NGO i samoorganizacji lokalnej.

Polska Akcja Humanitarna

strona internetowa: www.pah.org.pl/edukuj

kontakt: edukacja@pah.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Karta dyskusji „Nie pytaj skąd jestem, zapytaj gdzie jestem lokalny/a”

<https://drive.google.com/file/d/1nZ8LI1VDnIHLtw5ITt0IMvyZvBKq5jqE/view?usp=sharing>

Publikacja „Zorganizuj spotkanie bez stereotypów”

www.bit.ly/PAH_bezstereotypow.

Pospolite Ruszenie

strona internetowa: www.pospoliteruszenie.net

kontakt: 660 730 930 / kontakt@pospoliteruszenie.net

obszar działania: woj.małopolskie

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Realizujemy projekt „Miejskie Rozdanie 2.0 – gra i warsztaty o miejskiej partycypacji”, w ramach którego możemy przeprowadzić trzydniowe zajęcia dla uczniów szkół ponadpodstawowych z woj. małopolskiego. Celem projektu jest zwiększenie zaangażowania młodych ludzi w działania na rzecz swoich lokalnych społeczności i zapoznanie ich z narzędziami demokracji. SZUKAMY CHĘTNYCH SZKÓŁ – udział bezpłatny.

Projekt wykorzystywać będzie naszą autorską grę wieloosobową “Miejskie Rozdanie”. Jeden egzemplarz gry zostanie też przekazany na własność szkoły. Projekt realizujemy w dwóch etapach.

W pierwszym etapie, trwającym od września do początku grudnia, zrealizujemy zajęcia w 12 szkołach ponadpodstawowych. W każdej z nich w ciągu trzech dni pracować będziemy z wybraną

grupą uczniów - liczącą od 24 do 36 osób. Pierwszego dnia przeprowadzimy rozgrywkę w naszą wieloosobową grę planszową "Miejskie Rozdanie 2.0". Drugiego dnia poprowadzimy warsztaty obywatelskie, podczas których uczniowie będą mapować problemy swoich miejscowości i opracowywać scenariusz projektu oddziałującego na wybrany problem. Trzeciego dnia zaprosimy uczniów na spacer urbanistyczny po najbliższej okolicy oraz na konsultacje z ekspertem lub lokalnym decydem.

Laureaci zostaną zaproszeni na dwudniowy Wielki Finał do Krakowa w dniach 18-19 grudnia 2025 r. Finał zorganizowany zostanie w Aptece Designu - żywym laboratorium rozwiązań dla miast. Miejsce to jest prowadzone przez Krakowskie Biuro Festiwalowe. Podczas finału laureaci wezmą udział w Urbanatonie, miejskiej wersji popularnych Hackatonów. Podczas dwóch dni będą mogli dopracować pod okiem specjalistów swój obywatelski projekt i przedstawić go na forum finalistów.

Stowarzyszenie Działań Lokalnych Spichlerz

strona internetowa:

<http://www.sdspichlerz.pl/p/zadania-realizowane-z-budzetu-panstwa.html>

kontakt: sdspichlerz@gmail.com, 506195691

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Organizujemy wizyty studyjne, podczas których pokazujemy w praktyce odpowiedzialność społeczności, organizacji, grup oddolnych za otoczenie, w którym przychodzi nam współżyć.

W praktyce z gośćmi samorządowymi - wójt, radni prowadzimy lekcje o lokalnym samorządzie.

Od 10 lat organizujemy wolontariat młodzieżowy, długoterminowy dla 30 - 40 osób, który prezentujemy w praktyce i doświadczeniu.

Zrealizowaliśmy kilka edycji projektu „Bajki odziedziczone”, które angażują młodzież i dzieci, w aktywną odpowiedzialność za lokalną społeczność i zasoby jej dziedzictwa.

Stowarzyszenie Młodych

strona internetowa: www.smgp.org.pl

kontakt: biuro@smgp.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Opracowaliśmy grę karcianą pt. „Misja sołectwo”, której celem jest przybliżenie młodzieży procesów, jakie zachodzą w sołectwie i gminie oraz zachęca do aktywności lokalnej. Gra skierowana jest do młodych mieszkających we wsiach, do wykorzystania podczas lekcji oraz świetlic. Obecnie pracujemy nad scenariuszami zajęć, które będą wprowadzeniem do gry i „teorią”, która podczas gry będzie wykorzystywana w praktyce.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Prowadzimy także warsztaty „Młodzieżowa rada na START” dla rad, które niedawno powstały i chcą wypracować tematy, które są dla nich ważne. Skupiamy się głównie na pracy z młodzieżą ze wsi oraz małych miasteczek. Przeprowadzamy z młodzieżą diagnozy lokalne, propozycje do funduszy sołeckich oraz wypracowujemy polityki młodzieżowe.

Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury

strona internetowa: fyrteglowna.pl

kontakt: smak@animatorzysmak.pl

obszar działania: Poznań, przede wszystkim obszar osiedla Główna i sąsiednich dzielnic

Materiały/zasoby:

Kluczowym elementem naszego programu jest współpraca między artystami zgłębiającymi lokalne dziedzictwo poznańskiej dzielnicy Główna a animatorami ze Stowarzyszenia Młodych Animatorów Kultury. Rolą animatorów jest wspieranie procesu warsztatowego oraz opracowanie szczegółowego programu edukacyjnego.

Efektom tej kooperacji będzie publikacja konspektów lekcji, które pomogą zgłębić temat dziedzictwa północno-wschodniej części Poznania. Materiały zostaną przygotowane w oparciu o obowiązujące podstawy programowe dla przedmiotów WOS i Edukacja obywatelska. Gotowe scenariusze lekcji zostaną bezpłatnie udostępnione nauczycielom z lokalnych szkół. Materiały edukacyjne będą dostępne na początku 2026 roku.

Stowarzyszenie POLITES

strona internetowa: polites.org.pl

kontakt: biuro@polites.org.pl, tel. 91 820 47 77

obszar działania: woj. zachodniopomorskie

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Prowadzimy warsztaty w szkołach i placówkach edukacyjnych np. MOWy, MOSy, ośrodki kuratorskie. Tematyka: wolontariat, kompetencje w wolontariacie, w tym kompetencje społeczne, wolontariat jako forma aktywności społecznej, odpowiedzialności, poczucia sprawczości, akcji społecznych – jak zorganizować, zaplanować i zrealizować?

Od 2007 roku prowadzimy Centrum Wolontariatu w Szczecinie, działaliśmy od wielu lat w Sieci Centrów Wolontariatu w Polsce, aktualnie jesteśmy Partnerem Regionalnym w Korpusie Solidarności. Aktualnie realizujemy również projekt WOLO- twórnia finansowany z MENU, w ramach którego realizujemy również warsztaty w szkołach na temat wolontariatu, akcji społecznych oraz dajemy możliwość finansowania akcji – mini grantów na inicjatywy wolontariackie.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

szkolenia i wsparcie dla nauczycieli w zakresie rozwoju Kół Wolontariatu, wsparcia dla nauczycieli

Towarzystwo Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://regiony.teo-wroclaw.pl/dzialania/pomoce-dydaktyczne>

kontakt: kontakt@teo-wroclaw.pl

obszar działania: dolnośląskie

Materiały/zasoby:

Zbiór pomocy dydaktycznych "Regiony i ich samorzady. Tradycja, rola, reprezentacja mieszkańców", a w nim: propozycje zajęć dydaktycznych, quizy, zdania, gry symulacyjne.

Przykładowe tematy: regiony w Polsce i ich specyfika, samorząd województwa: zadania i funkcje, samorząd w relacjach z otoczeniem, budżet obywatelski, projektowanie konsultacji społecznych, młodzieżowy sejmik województwa.

Dział IV. Demokracja i prawo

Pytanie wiodące: Jak demokracja i Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej chronią nasze prawa?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. na przykładzie Polski po 1945 r. charakteryzuje ustrój totalitarny i autorytarny oraz odróżnia je od demokracji; analizuje i ocenia polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki;
2. wskazuje kluczowe etapy i założenia procesu demokratyzacji Polski po 1989 r. oraz – wykorzystując doświadczenia świadków historii – przedstawia i ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne konsekwencje transformacji oraz dyskutuje na ich temat;
3. korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia podstawowe wartości i zasady demokratycznego państwa prawa oraz analizuje je i wyraża opinię o ich wpływie na codzienne życie obywateli; porównuje demokrację większościową i konstytucyjną;
4. identyfikuje i opisuje współczesne zagrożenia dla demokracji, wyjaśnia znaczenie inicjatyw, które im przeciwdziałają, oraz formułuje opinię o ich skuteczności;
5. wyjaśnia znaczenie wyborów w systemie demokratycznym; wskazuje główne zasady prawa wyborczego na przykładzie Polski i argumentuje na rzecz świadomego udziału w głosowaniu;
6. opisuje cechy dobrego prawa i na przykładzie wybranych problemów prawnych wyjaśnia znaczenie najważniejszych dla młodzieży i młodych dorosłych instytucji prawa cywilnego i rodzinnego oraz odnajduje informacje o nieodpłatnej pomocy prawnej;
7. identyfikuje podstawowe prawa człowieka i obywatela, wyjaśnia ich znaczenie w relacji obywatel – państwo; analizuje informacje i formułuje opinię w wybranej kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka;
8. rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka i obywatela, potrafi zgłosić ich naruszenie oraz wykorzystać inne sposoby ochrony tych praw, w tym przez kontakt z organami państwowymi i międzynarodowymi powołanymi w tym celu;

9. rozróżnia pracę wykonywaną na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę), pracę wykonywaną na podstawie innego stosunku prawnego stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług (umowy cywilnoprawne), wolontariat, staż i praktyki, a także identyfikuje prawa i obowiązki osoby związanej takimi umowami oraz sposoby ochrony tych praw, w tym za pośrednictwem związków zawodowych.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. wyjaśnia zjawisko populizmu, ocenia jego wpływ na demokrację i życie publiczne, formułuje opinię w tej sprawie i dyskutuje o niej;
2. wyjaśnia ideę hierarchii źródeł prawa w systemie prawnym Rzeczypospolitej Polskiej (którymi są m.in. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, ratyfikowane umowy międzynarodowe, ustawy i rozporządzenia) oraz potrafi wyszukać obowiązujący wybrany akt normatywny;
3. opisuje własne prawa i obowiązki w relacji z instytucjami publicznymi i funkcjonariuszami publicznymi (np. policją, prokuraturą, sądem) oraz potrafi bronić tych praw w sytuacji ich naruszenia;
4. na wybranych przykładach wyjaśnia najważniejsze instytucje prawa karnego, identyfikuje i analizuje prawa przysługujące obywatelowi w sprawie karnej;
5. wskazuje podstawowe sposoby ochrony własnych danych osobowych oraz wyjaśnia formy naruszania dóbr osobistych, szczególnie w Internecie; potrafi zgłosić naruszenie dóbr osobistych;
6. wyjaśnia podstawowe regulacje prawne dotyczące ruchu drogowego w zakresie poruszania się hulajnogą elektryczną, rowerem, urządzeniem transportu osobistego i urządzeniami wspomagającymi ruch, a także potrafi zastosować te regulacje w praktyce.

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: aneta.derda@ceo.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Przewodnik po symulacji wyborów. Młodzi głosują. Wybory do parlamentu europejskiego czerwiec 2024. Przewodnik projektowy zawiera wskazówki jak przeprowadzić szkolne wybory krok

<https://opolityce.ceo.org.pl/material/mlodzi-glosuja-wybory-do-parlamentu-europejskiego-czerwiec-2024-przewodnik-projektowy-dla-uczestnikow-i-uczestniczek/>

Scenariusz lekcji „Skąd wiemy kiedy demokracja jest demokracją?”. Jaka jest różnica między demokracją a autorytaryzmem, jakie są cechy demokracji fasadowej, przykłady demokracji liberalnej i autorytarnej oraz czynniki wpływające na jakość demokracji.

<https://biblioteka.ceo.org.pl/skad-wiemy-kiedy-demokracja-jest-demokracja/>

Scenariusz lekcji „Współczesny totalitaryzm jako skrajne przeciwieństwo demokracji”.

Typologia ustrojów politycznych ze względu na stosunek do dobra wspólnego i na sposób rządu (monarchia, arystokracja, demokracja oraz tyrania, oligarchia, ochlokracja), jak demokracja i totalitaryzm są sobie przeciwstawne we współczesności (materiał opiera się na przykładzie Korei Północnej i Południowej).

<https://biblioteka.ceo.org.pl/scenariusz-lekcji-wspolczesny-totalitaryzm-do-przedmiotu-hit/>

EduKABE Fundacja

Kreatywnych Rozwiązań

strona internetowa: www.edukabe.pl

kontakt: kontakt@edukabe.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Realizujemy projekt „Young Democracy – Siła Mojego Głosu” (MEN), którego celem jest wzmocnienie postaw obywatelskich uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Obejmuje on 18 warsztatów tematycznych dla trzech grup wiekowych (klasy 1-3, klasy 4-8, szkoły ponadpodstawowe) dotyczących demokracji, prawa i praw obywatelskich.

Powstają materiały dydaktyczne dla nauczycieli, scenariusze zajęć i filmy instruktażowe. Wszystko będzie dostępne na platformie fundacji od końca września.

Fundacja Burza Mózgów

strona internetowa: <https://burzamosgow.org/>

kontakt: fundacja.burza.mozgow@gmail.com, 530 679 138, 570 366 740

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Projekt Słowo na 0 - ogólnopolski projekt obywatelski, którego pierwsza realizacja odbędzie się jesienią 2025 roku; skierowany do dzieci szkolnych polega na przeprowadzaniu spotkań literacko-artystycznych w placówkach oświatowych, w ramach projektu uczestnicy otrzymują pakiet wartościowych książek o tematyce obywatelskiej (np. przybliżającej termin demokracji, emigracji, patriotyzmu) oraz dostosowane do nich karty pracy, scenariusze warsztatów oraz informatory dla nauczycieli.

Fundacja Dokładam Się

strona internetowa: www.rokwolnosci.pl

kontakt: tomasz.kiersnowski@dokladamsie.org

obszar działania: cała Polska (stacjonarnie i zdalnie)

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Demokracja – bezpieczeństwo – rozwój to propozycja warsztatów dla młodych, która powstała w roku 2024 z myślą o przypadających w tym roku rocznicach: 35 rocznicy pierwszych demokratycznych wyborów, 25 rocznicy wejścia Polski do NATO i 20 wejścia do Unii Europejskiej. Każde z tych wydarzeń otworzyło przed naszym krajem mnóstwo możliwości sprawczego i podmiotowego działania i rozwoju.

Pochylając się nad tymi wartościami na warsztatach staramy się pokazać, jak wiele w swoim otoczeniu możemy obecnie zmieniać, i jak sprawczość może uskrzydlać nas i pchać cały czas do przodu. Celem warsztatów jest więc przede wszystkim rozbudzenie aktywności społecznej młodych, jak również świadomości i podmiotowości obywatelskiej.

Warsztaty prowadzimy w ramach Inicjatywy Rok Wolności. Rozmawiamy o wartościach – nazywamy je, wyjaśniamy, umiejscawiamy w kontekście najnowszej historii Polski, a następnie przekładamy na praktykę. Takie warsztaty to lekcja sprawczości i podmiotowości dla najmłodszych obywateli, którzy już teraz mogą dużo zmienić, a niedługo będą sami decydować o przyszłości naszego kraju!

Fundacja Edukacji Prawnej IUSTITIA

strona internetowa: <https://www.edukacja.iustitia.prawo.pl/>

kontakt: fundacja@iustitia.pl

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

Wydajemy i promujemy książki tłumaczące prawo i Konstytucję RP dla dzieci i młodzieży.

Materiały edukacyjne dostępne są na stronie: <https://www.edukacja.iustitia.prawo.pl/co-robimy/materialy-edukacyjne/>. Rekomendowane książki w zakładce „Publikacje”. Obecnie pod kątem programu Edukacja Obywatelska prowadzimy projekt „100 lekcji w sądzie”, którego efektem będą gotowe scenariusze lekcji o prawie konstytucyjnym i karnym wraz z materiałami pomocniczymi w postaci nagrań filmowych lekcji.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Zapraszamy do udziału w Dniu Edukacji Prawnej (symboliczna data to 15 marca, jednak wydarzenia trwają cały marzec), Festiwalu Rozpraw Sądowych organizowanego z okazji Dnia Wymiaru Sprawiedliwości dla uczczenia niezależności sędziów.

Organizujemy też rozprawy symulowane poza podanymi powyżej terminami oraz warsztaty, debaty, webinaria, nagrywamy filmy.

Fundacja jest też współorganizatorem konkursu „Potyczki prawne” oraz patronem wielu innych konkursów szkolnych o charakterze prawniczym.

Fundacja Edukacyjna ODITK

strona internetowa: <https://fundacjaedukacyjnaoditk.pl/>

kontakt: fundacjaedukacyjna@oditk.pl

obszar działania: cała Polska

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Warsztaty dla uczniów i uczennic o dyskryminacji, dostępności, uniwersalnym projektowaniu usług i przestrzeni, niepełnosprawności oraz o prawach człowieka, łamaniu praw pracowniczych i mobbingu w pracy, związkach zawodowych itp.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Warsztaty dla kadry szkół z zakresu przeciwdziałania przemocy i bullyingowi w szkołach.

Fundacja LexCultura

strona internetowa: www.lexcultura.pl

kontakt: fundacja@lexcultura.pl, tel. 730 336 909

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Zagadnienia: Prawa konsumenta (w szerokim rozumieniu tj. kim jest konsument, rola konsumenta w gospodarce, prawa konsumenta, nieuczciwe praktyki rynkowe, greenwashing i zrównoważony rozwój, rola konsumenta w gospodarce).

Materiały takie jak:

- broszury edukacyjne (np. https://lexcultura.pl/wp-content/uploads/2024/10/20230924_mlodziuz-Poprawione.pdf)
- edukacyjna gra planszowa „The World of consumers”
- scenariusz zajęć dla nauczycieli oparty na stronie www.konsument.edu.pl

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Dodatkowo prowadzimy szkolenia dla uczniów lub nauczycieli z zakresu praw konsumenta, bezpieczeństwa prawnego w sieci. Współpracujemy z UOKiK, rzecznikami konsumentów i inspekcjami handlowymi. Prowadzimy projekty edukacyjne na skalę ogólnopolską.

więcej informacji o działaniach i projektach:

<https://lexcultura.pl/projekty/>

Fundacja Nowy Głos

strona internetowa: <https://debataoksfordzka.dkonto.pl/>

kontakt: j.piatek@nowyglos.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Podręcznik do Debat Oksfordzkich, debata pokazowa i filmy instruktażowe:

<https://debataoksfordzka.dkonto.pl/index.php/3-materialy-edukacyjne/>.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Fundacja Nowy Głos realizuje swoje cele statutowe poprzez edukację obywatelską, organizację debat oksfordzkich, warsztatów i projektów aktywizujących społeczności lokalne, szczególnie młodzież. Debaty i warsztaty Fundacji rozwijają umiejętność krytycznego myślenia oraz analizy systemów politycznych, umożliwiając uczestnikom porównanie demokracji z innymi ustrojami i zrozumienie jej zalet oraz ograniczeń. Fundacja propaguje dialog, szacunek dla odmiennych poglądów, równość wobec prawa i udział obywateli w życiu publicznym jako fundamenty ustroju demokratycznego.

Fundacja Przestrzeń do Życia

strona internetowa: <https://przestrzendozycia.pl>

kontakt: 531 254 914, fundacja@przestrzendozycia.pl

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Szkolenia, warsztaty, doradztwo. Prawa człowieka i obywatela - Karta Praw Podstawowych UE, Konstytucja i inne dokumenty w kontekście zapisów o prawie do czystego, zdrowego środowiska.

Instytut Badań i Rozwoju Nauk Prawnych

strona internetowa: instytut-bir.pl

kontakt: bok@instytut-bir.pl

obszar działania: ogólnopolski

Instytut Badań i Rozwoju Nauk Prawnych realizuje obecnie ogólnopolski program edukacji prawnej i obywatelskiej dla dzieci i młodzieży, dofinansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Program obejmuje m.in. szkolenia dla nauczycieli, zajęcia dla uczniów z zakresu edukacji prawnej i obywatelskiej, a także tworzenie materiałów dydaktycznych i narzędzi ewaluacyjnych.

Materiały/zasoby:

Materiały związane z edukacją prawną, obywatelską i mediacją dostępne będą pod koniec 2025 r.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Warsztaty z edukacji prawnej i obywatelskiej: zagadnienia związane z zawieraniem, a także wykonywaniem umów, podstawy odpowiedzialności cywilnej oraz karnej, funkcjonowanie sądów powszechnych, rola obywatela w społeczeństwie obywatelskim, mechanizmy ochrony praw człowieka.

Zajęcia z mediacji rówieśniczej i rozwiązywania konfliktów, w trakcie których uczestnicy zdobędą: praktyczne umiejętności komunikacyjne, nauczą się empatii, aktywnego słuchania oraz stosowania pokojowych metod rozwiązywania sporów.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Szkolenia przygotowujące kadrę pedagogiczną do wdrażania elementów edukacji prawnej i mediacyjnej w codziennej pracy wychowawczej.

Więcej informacji na stronie:

<https://instytut-bir.pl/edukacja+prawna>

Stowarzyszenie Amnesty International

strona internetowa: www.amnesty.org.pl

kontakt: kasia.salejko@amnesty.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Kursy e-learningowe skierowane do młodych ludzi, nauczycieli i nauczycielek, edukatorów i edukatorek, m.in. Wprowadzenie do praw człowieka, Wprowadzenie do praw dziecka, Porozmawiajmy o wolności słowa, Prawo do protestu, LGBTI od A do Z - dostępne na bezpłatnej platformie Akademia Praw Człowieka Amnesty

<https://www.amnesty.org.pl/akademia-praw-czlowieka/>

Publikacje ze scenariuszami zajęć dotyczące praw człowieka, przeciwdziałania dyskryminacji i uprzedzeniom, ochronie praw grup mniejszościowych dostępne na stronie:

<https://www.amnesty.org.pl/dzialaj/edukacja/materialy-edukacyjne/>

Jesteśmy w trakcie pracy nad scenariuszami krótkich zajęć (do 15 minut) realizujących podstawę programową z edukacji obywatelskiej. Materiały będą dostępne jesienią.

Stowarzyszenie Inicjatyw Wschodnich

strona internetowa: <https://www.stowarzyszeniesiw.pl/>

kontakt: stowarzyszenie.hrubieszow@gmail.com, tel. +48 502782942

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Filmy edukacyjne o prawach i obowiązkach człowieka, ucznia, Europejczyka, o Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej

<https://www.stowarzyszeniesiw.pl/index.php/projekty/nasze-prawa-wspolne-sprawy-splot-wartosci>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Program edukacji prawnej dla młodzieży - warsztaty i szkolenia o niedyskryminacji, wolności słowa, godności ludzkiej, warsztaty o organach państwa, zawodach prawniczych, edukacja finansowa.

Dział V. Polska – władza, świat polityki i sfera publiczna

Pytanie wiodące: Jak działa państwo?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. na przykładzie wybranej ustawy przedstawia przebieg procesu legislacyjnego w Polsce; wyjaśnia możliwe konwencjonalne i niekonwencjonalne formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa oraz w miarę możliwości z nich korzysta;
2. opisuje najważniejsze kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; analizuje porządek dzienny wybranego posiedzenia Sejmu i Senatu; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzysty ze swojego okręgu i jego aktywności politycznej;
3. opisuje najważniejsze kompetencje i pozycję ustrojową Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz analizuje wybrane działania przez niego podejmowane, a także formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji;
4. opisuje kompetencje Rady Ministrów oraz rolę służby cywilnej; analizuje bieżące działania wybranego ministerstwa oraz formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji;
5. opisuje strukturę władzy sądowniczej (Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe, Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu) i wyjaśnia jej funkcje oraz znaczenie dla obywatela;
6. na przykładzie ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia znaczenie podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej dla demokratycznego charakteru państwa; na wybranym przykładzie omawia kontrowersje związane z trójpodziałem władzy, przytaczając argumenty różnych stron sporu;
7. rozróżnia partie polityczne znajdujące się w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej, a na przykładzie wybranych zagadnień wskazuje główne różnice programowe pomiędzy nimi i formułuje o nich własną opinię;

8. omawia wybrane zagadnienie bieżące z zakresu polityk publicznych, które dzieli opinię publiczną, analizuje informacje i opinie na temat tego zagadnienia oraz formułuje własną opinię i uczestniczy w debacie na jego temat;
9. wyjaśnia znaczenie przejrzystości życia publicznego i działanie mechanizmów kontroli obywatelskiej mającej przeciwdziałać zjawiskom patologii lokalnych władz publicznych (np. nepotyzm, korupcja, klientelizm); w miarę możliwości stosuje wybrane narzędzia kontroli obywatelskiej (np. dostęp do informacji publicznej);
10. wyjaśnia znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla sprawnego funkcjonowania państwa demokratycznego, analizuje funkcjonowanie wybranych instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zna sposoby ich wspierania;
11. wyjaśnia wpływ mediów tradycyjnych i społecznościowych na przekonania i postawy opinii publicznej oraz funkcjonowanie społeczeństwa, państwa i demokracji; wyjaśnia zagrożenia związane z upowszechnianiem niesprawdzonych informacji;
12. wyszukuje wiarygodne i rzetelne źródła informacji na wybrane tematy społeczno-polityczne; identyfikuje przykłady manipulacji i dezinformacji oraz fałszywe informacje, a także potrafi je weryfikować;
13. wyjaśnia wpływ Kościoła katolickiego na proces demokratyzacji życia publicznego w Polsce do 1989 r., na wybranych przykładach analizuje charakter bieżących relacji państwo – kościoły i inne związki wyznaniowe, a także formułuje opinię w tej sprawie i poddaje ją dyskusji.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. analizuje kampanię wyborczą, programy partii i sposób komunikacji z obywatelami oraz wyjaśnia wpływ sondaży; krytycznie ocenia komunikaty perswazyjne – potrafi odróżniać fakty od opinii i weryfikować informacje;
2. na wybranych przykładach (historycznych i współczesnych) identyfikuje cechy odpowiedzialnego przywództwa i wyjaśnia jego wpływ na funkcjonowanie wspólnot; identyfikuje w swoim otoczeniu osoby praktykujące przywództwo;
3. na przykładzie wybranego problemu analizuje przejawy i skutki polaryzacji społecznej i politycznej oraz formułuje w tej sprawie opinię;
4. ocenia wpływ społeczeństwa obywatelskiego na przemiany polityczne i społeczne w Polsce XX w. i XXI w., w tym znaczenie ruchu społecznego „Solidarność”, i na przykładzie wybranego

problemu analizuje działania organizacji i ruchów społecznych na rzecz rozwiązania tego problemu;

5. przedstawia krajobraz medialny w Polsce, rozróżnia profile ideowe redakcji, ocenia wiarygodność wybranych publikacji oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi;
6. wie, czym jest e-administracja, podaje przykłady spraw obywatelskich, które można załatwić zdalnie, i potrafi to zrobić;
7. wyjaśnia podstawowe założenia systemu emerytalnego, identyfikuje najważniejsze wyzwania stojące przed nim oraz formułuje opinie i dyskutuje o nich z innymi

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: aneta.derda@ceo.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Edukacja o polityce. Przewodnik metodyczny. Publikacja opisuje założenia i pokazuje praktyczne wskazówki dotyczące prowadzenia w szkole nowoczesnej edukacji o polityce – rozumianej jako wprowadzanie do codziennej praktyki rozmów i dyskusji umożliwiające młodym ludziom formułowanie i wyrażanie swoich poglądów w bezpieczny i przyjazny sposób. W publikacji pokazujemy metodologię otwartych dyskusji na kontrowersyjne tematy, omawiamy kwestię zachowania neutralności politycznej podczas prowadzenia zajęć oraz prezentujemy praktyczne wskazówki dla nauczycielek i nauczycieli.

<https://opolityce.ceo.org.pl/material/edukacja-o-polityce-przewodnik-metodyczny/>

Nie tylko fake newsy – scenariusz lekcji wraz z infografiką Eavi – the European Association for Viewers Interests. 10 rodzajów informacji potencjalnie wprowadzających w błąd, które można omówić na zajęciach: propaganda, clickbait, treści sponsorowane, satyra i mistyfikacja, błąd, treści stronnicze, teoria spiskowa, pseudonauka, wprowadzanie w błąd, fałsz. Z infografiki można korzystać informacyjnie lub wykorzystać ją w ramach scenariusza zajęć “Nie tylko fake newsy”, pozwalającego przeciwić rozpoznawanie technik i sposobów medialnej dezinformacji i rozwinąć krytyczne myślenie.

<https://kultura.ceo.org.pl/material/nie-tylko-fake-newsy/>

Fundacja Edukacja dla Demokracji

strona internetowa: www.fed.org.pl

kontakt: biuro@fed.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

„Democracy Cake – Przepis na demokrację” – Gra „Democracy Cake” została stworzona przez norweską Fundację Praw Człowieka Rafto. Fundacja Edukacja dla Demokracji przygotowała polską wersję gry, aby zachęcić jak najwięcej osób do rozmowy o demokracji. Uczestnicy i uczestniczki gry starają się zbudować demokratyczne struktury państwa, które byłyby odporne na różne wyzwania i niesprzyjające siły. W grę mogą grać wszyscy – młodzież, dorośli, osoby starsze; może być wykorzystywana w szkołach, przez organizacje pozarządowe, w lokalnych ośrodkach kultury, bibliotekach, najlepiej sprawdza się w pracy z osobami od 14 lat – bez górnej granicy wiekowej. Więcej informacji, w tym możliwość zamówienia gry:

<https://fed.org.pl/przepis-na-demokracje/>

Fundacja Edukacji Prawnej IUSTITIA

strona internetowa: <https://www.edukacja.iustitia.prawo.pl/>

kontakt: fundacja@iustitia.pl

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

Wydajemy i promujemy książki tłumaczące ustrój Państwa, znaczenie instytucji prawa, procesu legislacyjnego, prawa i obowiązki obywatela. Materiały edukacyjne dostępne są na stronie:

<https://www.edukacja.iustitia.prawo.pl/co-robimy/materialy-edukacyjne/>.

Rekomendowane książki w zakładce „Publikacje”.

Obecnie pod kątem programu Edukacja Obywatelska prowadzimy projekt „100 lekcji w sądzie”, którego efektem będą gotowe scenariusze lekcji o prawie konstytucyjnym i karnym wraz z materiałami pomocniczymi w postaci nagrań filmowych lekcji.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Organizacja Dnia Edukacji Prawnej (15 marca), w trakcie którego młodzież poznaje instytucje prawa, znaczenie Konstytucji RP, jako najwyższego rangą dokumentu prawnego, ma możliwość uczestniczenia w rozprawach lub symulacji rozpraw, w których bierze aktywną rolę, poznaje rolę zawodów prawniczych, proces legislacyjny, etc.

Organizacja Festiwalu Rozpraw Sądowych dla uczczenia Dnia Wymiaru Sprawiedliwości (23 maja), w trakcie którego młodzież ma możliwość poznania procedur sądowych, znaczenia pojęcia sprawiedliwości, zmienności prawa, ale też niezmiennych reguł prawnych.

Warsztaty, debaty, webinaria, rozprawy symulowane.

Fundacja My Future

strona internetowa: www.my-future.info

kontakt: hello@my-future.info

obszar działania: mazowieckie

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Warsztat o tym jak bronić się przed mylącymi statystykami. W świecie zalewanym informacjami, nagłówkami i wykresami, łatwo dać się zwieść pozornie obiektywnym danym. Media często wykorzystują statystyki, by wzbudzać emocje, wzmacniać narracje lub manipulować opinią publiczną. Celem warsztatu jest wyposażenie uczestników w narzędzia niezbędne do rozpoznawania mylących, niepełnych lub zmanipulowanych danych statystycznych.

Fundacja OFF school

strona internetowa: <https://offschool.edu.pl/>

kontakt: aga@offscool.edu.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Przykładowe tematy:

Dezinformacja. Zdajesz sobie sprawę, że nie wszystkim “newsom” można ufać? Czy prawda może kłamać – malinformation, framing, klikbajt, czyli jak nie dać się oszukać?, fact-checking, radykalizacja młodych osób i media społecznościowe.

W ramach projektu Dom Spokojnej Młodości oferujemy bezpłatne scenariusze lekcji, które mogą prowadzić nie tylko nauczyciele, ale wszyscy – także uczniowie i uczennice. Dzięki tej metodzie mogą oni sami stać się nauczycielami i prowadzić ważne dla siebie zajęcia, poszerzając podstawę programową o aktualną i potrzebną w dzisiejszym świecie wiedzę. Do dyspozycji są zróżnicowane materiały edukacyjne, takie jak artykuły, prezentacje multimedialne, filmy, gry edukacyjne, zadania grupowe i wiele innych, które pomogą grupie w łatwiejszym przyswajaniu wiedzy.

Scenariusze można pobrać na stronie:

<https://www.spokojnamlodosc.pl/biblioteka/>

Fundacja Przeciwdziałamy Dezinformacji – FakeNews.pl

strona internetowa: fakenews.pl

kontakt: mzadroga@fakenews.pl

obszar działania:

Materiały/zasoby:

Gotowe scenariusze lekcji (przygotowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Pravda) na temat m.in. mechanizmów psychologicznych, które sprawiają, że wierzymy w nieprawdziwe informacje, fake newsów i weryfikacji informacji.

<https://covidhub.edu.pl/materiały-edukacyjne/dlaczego-dajemy-sie-nabrac/>
<https://covidhub.edu.pl/materiały-edukacyjne/uwaga-to-fejk/>

Poradnik dla nauczycieli – Jak uczyć krytycznego myślenia?

<https://covidhub.edu.pl/materiały-edukacyjne/jak-uczyc-krytycznego-myslenia/>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Prowadzimy szkolenia i warsztaty z zakresu fact-checkingu, rozpoznawania dezinformacji, technik manipulacyjnych, błędów poznawczych itd.

Polska Akcja Humanitarna

strona internetowa: www.pah.org.pl/edukuj

kontakt: edukacja@pah.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Karta dyskusji do filmu „Nowe narracje o świecie”. Kto stworzył Twoją wizję świata?: Zdefiniowanie narracji i zrozumienie, jak narracja wpływa na nasze postrzeganie świata, zapoznanie się z cechami charakterystycznymi narracji, pobudzenie krytycznej refleksji nad treściami o świecie, które do nas docierają.

<https://drive.google.com/file/d/1Uo65IH6SrWKOxEuzBWs1r0WVTWkq4lRk/view>

Karta dyskusji do filmu „Poprawność polityczna”. Zdefiniowanie poprawności politycznej i przyjrzenie się jej celom, wymiana spostrzeżeń na temat skutków poprawności politycznej lub jej braku, refleksja nad krytyką poprawności politycznej.

https://drive.google.com/file/d/18wLx1kdUNa0gTMj2wSjHX-uX_fbP4pY/view

Karta dyskusji do filmu „Jak zrozumieć władzę?”. O mechanizmach władzy i sile, która w niej drzemie. Poznanie różnych wymiarów władzy i mechanizmów stojących za nią, refleksja

nad własnym miejscem w strukturach władzy, pobudzenie do dyskusji nad tym, jakie mogą być konsekwencje nadużywania władzy, poznanie sposobów na zmianę bliższej i dalszej rzeczywistości oraz (współ)sprawowania władzy.

https://drive.google.com/file/d/17OYNmBW04OzQ10Hsv_1Y2WnVq6pi-3oU/view

Karta dyskusji do animacji: „Jak mówić o większości świata?”. O rzetelnym informowaniu o krajach globalnego Południa. Zachęcenie do krytycznego myślenia i kwestionowania przekazywanych nam obrazów świata oraz zastanowienie się nad wykorzystywaniem przekazów medialnych (jak mówię o innych osobach i jak je pokazuję?).

<https://drive.google.com/file/d/1SAbCTodUDPtXRAunP1CiANpoyXy3GjFS/view>

Karta dyskusji do filmów „Let’s save Africa”, „Africa for Norway”. Pomaganie a ludzka godność. Uwrażliwianie na stereotypy pojawiające się w kampaniach społecznych. Zachęcenie do krytycznej analizy przekazów medialnych powielających stereotypy. Podniesienie świadomości o zagrożeniach płynących z niewłaściwego pomagania.

https://drive.google.com/file/d/1pTF8TWsCRr_LhotBdXrAjFI3FMSU7hCj/view

Polska Fundacja im. Roberta Schumana

strona internetowa: www.schuman.pl

kontakt: i.kamocka@schuman.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Publikacja „Fake newsy, postprawda i dezinformacja na YouTube”

https://schuman.pl/wp-content/uploads/sites/8/2024/06/Fake-newsy-na-YT_2021_raport.pdf

Prowadzimy też Cyfrową Akademię Walki z Dezinformacją, kolejna edycja pewnie na wiosnę 2026.

Stowarzyszenie 61 (MamPrawoWiedziec/ Orientuj.sie)

kontakt: 61@art61.pl

siedziba: Warszawa

obszar działania: cała Polska (online)

Naszym celem jest monitorowanie życia publicznego oraz wspieranie świadomego i aktywnego udziału obywateli w wyborach. W przystępny i bezstronny sposób informujemy naszych odbiorców o tym co dzieje się w państwie.

Materiały/zasoby:

- **Baza polityków:** na stronie <https://mamprawowiedziec.pl/politycy> przedstawiamy informacje o aktywnych politykach: posłach, senatorach, ministrach, europosłach, niektórych prezydentach miast, w tym ich poglądy, notki biograficzne czy dane kontaktowe.
- **Quizy-porównywarki poglądów:** pytamy kandydatów i posłów o ich poglądy. Na stronie <https://mamprawowiedziec.pl/kwestionariusze> można porównać swoje poglądy z tymi deklarowanymi np. przez kandydatów na prezydenta, do Parlamentu Europejskiego, Sejmu i Senatu, a także z posłami z odpowiednich komisji sejmowych na temat np. praw dziecka, szczepień, migracji, edukacji czy zdrowia psychicznego.
- **Jak pracuje Sejm:** regularnie relacjonujemy prace Parlamentu – przygotowujemy zapowiedzi i podsumowania każdego posiedzenia Sejmu, a także analizy wybranych ustaw np. o zakazie smartfonów w szkołach, stażu pracy, związkach partnerskich, elektrowniach wiatrowych, prawie do azylu (<https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/kategoria/parlament>).
- **Prawo wyborcze:** kto może kandydować, jak zagłosować za granicą, kto stwierdza ważność wyborów? Przed każdymi wyborami udostępniamy kompleksowe poradniki w wygodnej formie Q&A. Można znaleźć je tutaj: <https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/kategoria/prawo-wyborcze> lub tutaj: <https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/kategoria/poradnik-obywatelski>.

- **Zbieramy i analizujemy dane polityczne, w tym o kampaniach wyborczych.** Zachęcamy do zapoznania się z tymi materiałami podczas realizacji jednego z wymagań fakultatywnych: “uczeń analizuje kampanię wyborczą, programy partii i sposób komunikacji z obywatelami”. Przed ostatnimi wyborami prezydenckimi publikowaliśmy m.in.:
 - › cotygodniowy Raport z kampanii – np. <https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/artykul/raport-z-kampanii-5-11-maja>;
 - › Plebiscyty – czyli podsumowanie poglądów kandydatów na dany temat np. <https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/artykul/plebiscyt-co-kandydaci-mysla-o-pracy>;
 - › analizy kampanijnych podróży kandydatów – np. <https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/artykul/w-drodze-do-zwyciestwa-wszystkie-podroze-kandydatow>.

Większość naszych treści można również znaleźć w przystępnej formie na platformach społecznościowych. Od 2022 roku współprowadzimy Orientuj.się, dzisiaj to największe medium informacyjno-rozrywkowe skierowane do generacji Z.

Orientuj.się: www.instagram.com/orientuj.sie.na.ig/, www.tiktok.com/@orientuj.sie;

MamPrawoWiedziec.pl: www.instagram.com/mamprawowiedziecpl/.

- **Obywatelski HIT:** największa baza materiałów do nauki historii najnowszej i edukacji obywatelskiej w polskim internecie. W odpowiedzi na wprowadzenie do szkół przedmiotu historia i terazniejszość w 2022 r. stworzyliśmy stronę obywatelskihit.pl. Zebraliśmy na niej ponad 1000 materiałów do nauki historii najnowszej, a także aktualnych zagadnień społeczno-politycznych. Na stronie znajdują się nasze autorskie materiały, a także wyselekcjonowane przez nas audycje radiowe, filmy, teksty źródłowe czy materiały z platformy ZPE. Wszystkie materiały przyporządkowane są do odpowiednich zagadnień z podstawy programowej i opatrzone krótką informacją o tym, co można w nich znaleźć.

Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju (Salam Lab)

strona internetowa: <https://salamlab.pl/pl/edukacja/>

kontakt: edukacja@salamlab.pl, 694 384 383

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Warsztaty dla młodzieży: warsztaty poświęcone tematowi dezinformacji, których celem jest poznanie rodzajów dezinformacji, metod rozpoznawania fake newsów oraz zwiększenie świadomości zagrożeń jakie niesie dezinformacja i manipulacja w mediach. Temat dezinformacji poruszamy w kontekście przeciwdziałania dyskryminacji - jak dezinformacja wpływa na pogłębianie stereotypów, uprzedzeń i polaryzację społeczeństwa.

Stowarzyszenie Pravda

strona internetowa: www.pravda.org.pl

kontakt: Jakub Śliż, +48 795 750 715, jakub.sliz@pravda.org.pl

obszar działania: ogólnopolskie (np. w przypadku warsztatów online) oraz lokalne (mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie)

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Warsztaty Pravdy uczą, jak rozpoznawać fałszywe treści, jak działa dezinformacja i jakie techniki perswazji stosują jej twórcy. Pokazujemy, jak sprawdzać źródła, jak weryfikować fakty i jak świadomie korzystać z mediów społecznościowych. Zajęcia prowadzone są w formie interaktywnych ćwiczeń - uczestnicy analizują przykłady z prawdziwego życia, dyskutują, porównują informacje i wyciągają wnioski, które mogą wykorzystać na co dzień.

Nasze podejście rozwija krytyczne myślenie, uważność i odpowiedzialność za słowo. Uczymy, że każda informacja ma swoje źródło i kontekst, a rozumienie tego mechanizmu jest podstawą budowania odporności na fake newsy, manipulacje i propagandę.

Dział VI. Polska w Europie

Pytanie wiodące: Jakiej Unii Europejskiej chcemy?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. opisuje genezę powstania Unii Europejskiej, rozpoznaje jej główne instytucje (Radę Europejską, Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską, Parlament Europejski oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) i opisuje udział Polski w procesach decyzyjnych w Unii Europejskiej;
2. ocenia bilans członkostwa Polski w Unii Europejskiej, w tym w zakresie czterech swobód jednolitego rynku oraz praw obywateli Unii Europejskiej, oraz bierze udział w dyskusji na jego temat;
3. rozważa dylematy dotyczące pogłębiania i poszerzania integracji europejskiej oraz formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat tych procesów;
4. poszukuje możliwości własnego rozwoju (edukacja, praca, wolontariat) przy wsparciu programów Unii Europejskiej i planuje ich wykorzystanie.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. przedstawia założenia wybranej polityki wspólnotowej, w tym wpływ jej realizacji na własną okolicę i Polskę, oraz formułuje i uzasadnia swoją opinię na jej temat;
2. wyjaśnia dostępne obywatelom sposoby wpływania na politykę Unii Europejskiej, w tym europejską inicjatywę obywatelską, i w miarę możliwości wykorzystuje wybrane z nich;
3. na wybranym przykładzie analizuje przyczyny i konsekwencje etnicznego i religijnego zróżnicowania społeczeństw państw europejskich oraz ocenia różne modele polityki państwa względem różnorodności.

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: ceo@ceo.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Wartości Unii Europejskiej – scenariusze lekcji na temat wartości, na których opiera się Unia Europejska. Celem zajęć jest rozbudzenie w uczniach i uczennicach świadomości na temat tego, że UE opiera się na wspólnych wartościach opisanych w art.2 Traktatu o Unii Europejskiej. Ćwiczenie ma także na celu pobudzenie młodzieży do refleksji na temat wartości w życiu człowieka i społeczeństwa. Materiał zawiera scenariusze wraz z materiałami pomocniczymi do poprowadzenia lekcji zarówno w wersji stacjonarnej, jak i online.

<https://opolityce.ceo.org.pl/materialy/wartosci-unii-europejskiej-scenariusze-lekcji-dla-nauczycieli/>

Fundacja OFF school

strona internetowa: <https://offschool.edu.pl/>

kontakt: aga@offschool.edu.pl

obszar działania: ogólnopolski

Przykładowe tematy:

Życie w Unii Europejskiej. Dlaczego uczestnictwo w życiu Europy pod egidą Unii Europejskiej jest ważne i jak to właściwie wygląda na co dzień? Parlament Europejski, Polska w Unii Europejskiej, Zielony Ład, 20 lat Polski w UE: co to oznacza dla mojej edukacji?

W ramach projektu Dom Spokojnej Młodości oferujemy bezpłatne scenariusze lekcji, które mogą prowadzić nie tylko nauczyciele, ale wszyscy – także uczniowie i uczennice. Dzięki tej metodzie mogą oni sami stać się nauczycielami i prowadzić ważne dla siebie zajęcia, poszerzając podstawę programową o aktualną i potrzebną w dzisiejszym świecie wiedzę. Do dyspozycji są zróżnicowane materiały edukacyjne, takie jak artykuły, prezentacje multimedialne, filmy, gry edukacyjne, zadania grupowe i wiele innych, które pomogą grupie w łatwiejszym przyswajaniu wiedzy.

Scenariusze można pobrać na stronie:

<https://www.spokojnamlodosc.pl/biblioteka/>

Polska Fundacja im. Roberta Schumana

strona internetowa: www.schuman.pl

kontakt: i.kamocka@schuman.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Jesienią 2025 będziemy mieć komplet materiałów dydaktycznych specjalnie przygotowanych do tego działu Edukacji obywatelskiej, 7 scenariuszy lekcji. Jesienią 2025 szykujemy też webinarium dot. tych scenariuszy.

Do tego mamy różne publikacje dot. tych tematów oraz sposoby ich realizacji - wolontariat europejski, Szkolne Kluby Europejskie.

„Podręcznik edukacji europejskiej” stworzony przez Fundację razem z nauczycielkami i nauczycielami

<https://schuman.pl/publikacje/podrecznik-edukacji-europejskiej/>

„Edukacja europejska w wymiarze międzyprzedmiotowym” - materiał przygotowany dla SOS dla Edukacji

<https://schuman.pl/publikacje/edukacja-europejska-w-wymiarze-miedzyprzedmiotowym/>

“Kluby Europejskie. Przewodnik” - przewodnik po świecie Klubów Europejskich - czym są i jak mogą działać.

<https://schuman.pl/publikacje/kluby-europejskie-przewodnik/>

„Pytania o Unię Europejską i euro” - publikacja zawiera 35 pytań, które obecne są w debacie publicznej i w prosty, a zarazem merytoryczny sposób udziela na nie rzetelnych odpowiedzi.

<https://schuman.pl/publikacje/pytania-o-unie-europejska-i-euro/>

„Gdzie naprawdę są konfitury? Najważniejsze gospodarcze korzyści członkostwa Polski w Unii Europejskiej”

<https://schuman.pl/publikacje/gdzie-naprawde-sa-konfitury-najwazniejsze-gospodarcze-korzysci-czlonkostwa-polski-w-unii-europejskiej-raport/>

Karta Praw Podstawowych na co dzień - Publikacja przybliżająca UE oraz KPP.

<https://schuman.pl/publikacje/karta-praw-podstawowych-na-co-dzien/>

Stowarzyszenie 61 (MamPrawoWiedziec/ Orientuj.sie)

strona internetowa: <https://mamprawowiedziec.pl/>

kontakt: 61@art61.pl

siedziba: Warszawa

obszar działania: cała Polska (online)

Naszym celem jest monitorowanie życia publicznego oraz wspieranie świadomego i aktywnego udziału obywateli w wyborach. W przystępny i bezstronny sposób informujemy naszych odbiorców o tym, co dzieje się w Polsce i w Unii Europejskiej.

Materiały/zasoby:

Wyjaśniamy, jak powstaje i działa unijne prawo, jakie są kompetencje poszczególnych organów Unii Europejskiej i kto wybiera ich członków, jak pracuje Parlament Europejski czy też jak obywatele mogą wpływać na unijne instytucje.

<https://mamprawowiedziec.pl/czytelnia/kategoria/unia-europejska>

Nasze treści można również znaleźć w przystępnej formie na platformach społecznościowych. Od 2022 roku współprowadzimy Orientuj.się, dzisiaj to największe medium informacyjno-rozrywkowe skierowane do generacji Z.

- Orientuj.się: www.instagram.com/orientuj.sie.na.ig/, www.tiktok.com/@orientuj.sie;
- MamPrawoWiedziec.pl: www.instagram.com/mamprawowiedziecpl/.

Dział VII. Świat globalnych zależności

Pytanie wiodące: Jak my wpływamy na świat i jak świat wpływa na nas?

Wymagania szczegółowe. Uczeń:

1. identyfikuje polityczne, gospodarcze, finansowe, społeczne i ekologiczne zależności między Polską a resztą świata oraz analizuje wybrane z nich, wskazując ich przyczyny, w tym historyczne, oraz konsekwencje;
2. wyjaśnia czynniki wpływające na bezpieczeństwo międzynarodowe i bezpieczeństwo Polski, w tym rolę NATO i ONZ; formułuje opinię i dyskutuje na temat wybranych zagrożeń dla bezpieczeństwa;
3. identyfikuje najważniejsze problemy globalne, w tym w zakresie zrównoważonego rozwoju, oraz na wybranych przykładach wyjaśnia konieczność międzynarodowej współpracy i lokalnych działań obywateli w celu ich rozwiązania;
4. analizuje wpływ handlu międzynarodowego i innych zależności gospodarczych na jakość życia ludzi w różnych częściach świata; wyjaśnia i w miarę możliwości stosuje zasady odpowiedzialnej konsumpcji oraz patriotyzmu gospodarczego;
5. wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu klimatycznego; analizuje globalne i lokalne inicjatywy na rzecz powstrzymania zmian klimatu i wskazuje działania, które mogą podjąć obywatele, oraz w miarę możliwości angażuje się w wybrane działania.

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno). Uczeń:

1. ocenia przytaczane w debacie publicznej argumenty na temat konsekwencji ruchów migracyjnych na świecie oraz weryfikuje fakty i analizuje opinie na ten temat, a także formułuje swoje stanowisko i podejmuje dyskusję;
2. wyszukuje informacje o działaniach podejmowanych przez organizacje społeczne i obywateli na rzecz rozwiązania wybranego problemu globalnego, ocenia je i w miarę możliwości angażuje się w wybrane z nich;

3. na wybranych przykładach ocenia wpływ korporacji międzynarodowych, w tym technologicznych, na życie społeczne i gospodarcze oraz środowisko, a także formułuje opinię w tej sprawie i podejmuje dyskusję;
4. wyjaśnia przyczyny wybranego konfliktu międzynarodowego (także w kontekście zasad prawa międzynarodowego), identyfikuje jego konsekwencje oraz ocenia próby jego rozwiązania;
5. opisuje zadania przedstawicielstw dyplomatycznych Rzeczypospolitej Polskiej, wyszukuje o nich informacje oraz potrafi korzystać z pomocy służb konsularnych podczas przygotowań do wyjazdu za granicę i w czasie pobytu za granicą;
6. analizuje wybrane bieżące wydarzenie na arenie międzynarodowej, zdobywa i weryfikuje informacje na jego temat, formułuje swoją opinię w jego sprawie i ją prezentuje.

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: <https://biblioteka.ceo.org.pl/>

kontakt: elzbieta.krawczyk@ceo.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek

Centrum Edukacji Obywatelskiej prowadzi programy „Globalna szkoła” i „Ekologiczna szkoła”, w ramach których pomaga nauczycielom rozwijać u uczniów postawy otwartości, empatii i zaangażowania społecznego. Oferuje pedagogom udział w bezpłatnych kursach online, szkoleniach, webinarach czy konferencjach. Udostępnia materiały edukacyjne, w tym scenariusze lekcji, a także raporty i analizy wspierające nauczycieli w prowadzeniu nowoczesnej, odpowiedzialnej edukacji.

Przykładowe materiały:

Ćwiczenia z myślenia. Jak krytycznie myśleć nie tylko w szkole. Dziś jeszcze bardziej niż kiedykolwiek młodym ludziom potrzebne są narzędzia pomocne w analizie i interpretacji złożonej rzeczywistości, która ich otacza. W tej rzeczywistości widoczne są wyzwania takie jak zmiana klimatu, migracje, równość płci, ubóstwo lub głód. Młodzież, która potrafi krytycznie myśleć, potrafi też funkcjonować w zmieniającym się świecie i odpowiadać na jego wyzwania. Publikacja składa się z części merytorycznej i propozycji ćwiczeń na różne zajęcia lekcyjne.

<https://globalna.ceo.org.pl/material/cwiczenia-z-myslania/>

Szkoła gotowa na globalne wyzwania. Broszura zawiera zbiór artykułów ekspertek w dziedzinie edukacji globalnej i ekologicznej. Przybliża cele, tematy i metody pracy w edukacji globalnej. Poruszane zagadnienia i ich przedstawienie w formie przydatnych infografik, słowniczka i praktycznych przykładów pomogą we wprowadzeniu tematów globalnych na zajęcia.

<https://globalna.ceo.org.pl/material/szkola-gotowa-na-globalne-wyzwania/>

Jak uczyć o klimacie? Praktyczny przewodnik po rzetelnej edukacji klimatycznej. W niniejszej broszurze kompleksowo podpowiadamy, w jaki sposób budować zaangażowanie młodzieży w działanie na rzecz klimatu, jak kształtować jej kompetencje niezbędne do funkcjonowania we współczesnym zglobalizowanym i pełnym kryzysów świecie, a także zachęcamy do autorefleksji, która wesprze młodych ludzi w rozwoju w zakresie edukacji klimatycznej.

<https://globalna.ceo.org.pl/material/jak-uczyc-o-klimacie-praktyczny-przewodnik-po-rzetelnej-edukacji-klimatycznej>

Rozmawiajmy o migracjach XXI wieku. Zestaw narzędzi dla nauczycieli i nauczycielek. Ten zestaw narzędzi merytorycznych i koncepcji metodologicznych ma zachęcić Was do podejmowania tematyki migracyjnej z uczniami i uczennicami. Jak uczyć o migracjach? Przygotowanie, metody i podejścia, dobre praktyki; wiedza (np. przyczyny i wzorce migracji); zestaw 6 scenariuszy zajęć o migracjach do przeprowadzania z młodzieżą.

<https://globalna.ceo.org.pl/material/rozmawiajmy-o-migracjach-xxi-wieku-zestaw-narzedzi-dla-nauczycieli-i-nauczycielek/>

Przewodnik dla młodzieży, która interesuje się tematyką dotyczącą współczesnych migracji i zjawiska uchodźstwa. W publikacji znajdziecie wskazówki, jak stworzyć szkolny Klub dobrej rozmowy na temat sytuacji uchodźców i współczesnych migracji ludności. Spotkania Klubu mogą być prowadzone na podobnych zasadach jak szkolne koła zainteresowań, choć ostateczna formuła powinna odpowiadać młodzieży. Przewodnik zawiera wskazówki, jak pracować metodą projektu uczniowskiego i reagować na pojawiające się wyzwania. Zachęcamy Was do wzajemnego poznawania swoich punktów widzenia i prowadzenia rozmów na temat uchodźców i współczesnych migracji, niezależnie od tego, jakie są wasze poglądy w tej sprawie.

<https://globalna.ceo.org.pl/material/rozmawiajmy-o-uchodzcach-punkty-widzenia-klub-dobrej-rozmowy/>

Fundacja Civis Polonus

strona internetowa: <https://civispolonus.org.pl/>

kontakt: agata.piotrkowska@civispolonus.org.pl, tel. 518 220 207

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek

Zawodowcy w edukacji globalnej. To projekt, który wprowadził edukację globalną do szkół branżowych i techników. Jego celem było pokazanie, że tematy takie jak zmiany klimatu, prawa człowieka, równość płci czy odpowiedzialna konsumpcja są istotne również w kształceniu zawodowym. W ramach działań odbywały się szkolenia dla nauczycieli i lekcje dla uczniów, a młodzież przygotowywała własne kampanie społeczne, dzięki którym mogła mówić o ważnych sprawach swoim rówieśnikom.

Powstała też publikacja zawierająca 55 scenariuszy lekcji, które pomagają włączyć wątki globalne do podstawy programowej różnych przedmiotów zawodowych.

<https://civispolonus.org.pl/projekty/zawodowcy-w-edukacji-globalnej>

Globalna na nowo w szkole branżowej i technikum. Projekt rozwija wcześniejsze doświadczenia i ponownie zaprasza uczniów oraz nauczycieli do wspólnej pracy nad tematami globalnymi. „Globalna na nowo” stawia jeszcze mocniejszy akcent na praktyczne działania w szkołach – warsztaty, projekty uczniowskie, lekcje pokazujące powiązania między przyszłym zawodem a wyzwaniem współczesności. Dzięki temu młodzi ludzie uczą się krytycznego myślenia, rozumienia współzależności w świecie i podejmowania świadomych wyborów, które mają wpływ na ich życie zawodowe i społeczne.

<https://civispolonus.org.pl/projekty/globalna-na-nowo-w-szkole-branzowej-i-technikum>

W ramach projektu powstaną także nowe materiały związane z edukacją globalną.

Fundacja Code for Green

strona internetowa: www.cfg.edu.pl

kontakt: malgorzata.snarska@cfg.edu.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Edukacja Klimatyczna. Podręcznik dla nauczycieli, 2023, red. M. Snarska-Nieznańska

<https://www.cfg.edu.pl/wp-content/uploads/2024/06/Podrecznik-do-edukacji-klimatycznej.pdf>

Młodzi w grze o klimat czyli instrukcja obsługi dialogu klimatycznego, 2024, dr. A.Ferens, dr. J. Józefowicz - publikacja dostępna na platformie <https://cfg.e-learning.pl/>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Pracujemy także z tematami partycypacji społecznej zwłaszcza w ujęciu lokalnym - współpracy z samorządem, angażowania młodych w lokalne działania na rzecz środowiska, jakości życia i zdrowia, odpowiedzialności za dobro wspólne.

Fundacja Edukacja dla Demokracji

strona internetowa: e-globalna.edu.pl

kontakt: biuro@fed.org.pl

obszar działania: biuro@fed.org.pl

Materiały/zasoby:

E-globalna.edu.pl to internetowa baza materiałów edukacyjnych z obszaru edukacji globalnej. Zawiera ona zasoby takie jak scenariusze zajęć, materiały dodatkowe i wizualne, które są dostępne na otwartych licencjach.

Portal skierowany jest głównie do nauczycieli/ek prowadzących zajęcia edukacyjne, ale może być wykorzystywany przez każdą osobę zainteresowaną edukacją globalną.

Fundacja Go'n'Act

strona internetowa: <https://goandact.org/>

kontakt: fundacja@goandact.org

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Scenariusze lekcji “Współczesne niewolnictwo” i “Pod obcym panowaniem”. Dzięki budowaniu sieci odniesień historycznych i podobieństw doświadczeń historycznych różnych narodów i grup etnicznych, a także uniwersalnych wartości, jakimi są wolność i samostanowienie, przyczynią się do budowania większego poczucia solidarności uczniów polskich szkół z reprezentantami krajów globalnego Południa.

<https://goandact.org/scenariusze-lekcji-akcja-dekolonizacja/>

Globalne fiszki to nowatorski zestaw 90 kart edukacyjnych zrealizowanych w ramach projektu Akcja Dekolonizacja – jak historia świata wpływa na teraźniejszość. Karty poruszają nieoczywiste zagadnienia współzależności globalnych, które mogą stanowić ciekawe dopełnienie lekcji, oparte o technikę nano learningu.

<https://goandact.org/globalne-fiszki/>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Oferujemy szeroki wachlarz działań edukacyjnych, w których kierujemy się Kodeksem ws. obrazów i wiadomości krajów globalnego Południa i uważnością na to, aby nie powielać stereotypów. Prowadzimy zajęcia dla dzieci i młodzieży i dorosłych, w siedzibach placówek i firm, jak i na festiwalach czy innych wydarzeniach.

Naszym szczególnym obszarem zainteresowania jest globalne Południe, prawa dziecka na świecie, edukacja międzykulturowa oraz relacje władzy na świecie.

Fundacja My Future

strona internetowa: www.my-future.info

kontakt: hello@my-future.info

obszar działania: mazowieckie

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

- Zero Food Waste – jak przeciwdziałać marnowaniu żywności?
Warsztat edukacyjny, który uczy, jak świadomie i odpowiedzialnie korzystać z jedzenia, by zmniejszyć jego marnowanie na co dzień. Uczestnicy poznają skalę problemu marnowania żywności – od produkcji aż po konsumpcję – oraz jego wpływ na środowisko, ekonomię i społeczeństwo. Przez praktyczne ćwiczenia i dyskusje dowiadują się, jak planować zakupy, przechowywać jedzenie, wykorzystywać resztki. Warsztat rozwija świadomość ekologiczną, umiejętności zarządzania zasobami i zachęca do zmiany nawyków żywieniowych na bardziej zrównoważone.
- Greenwashing – jak rozpoznać ekologiczne oszustwo?
Warsztat, który uczy krytycznego podejścia do reklam i komunikatów firm wykorzystujących „zielony” wizerunek, by zyskać klientów, nie zmieniając faktycznie swoich praktyk. Uczestnicy poznają przykłady greenwashingu, techniki manipulacji marketingowej oraz sposoby weryfikacji ekologicznych deklaracji marek. Celem jest rozwijanie świadomości konsumenckiej, umiejętności rozróżniania prawdziwych działań na rzecz środowiska od pustych sloganów i wspierania odpowiedzialnych wyborów.
- Corporate Social Responsibility (CSR) – odpowiedzialność biznesu za społeczeństwo i środowisko
Warsztat przybliżający ideę społecznej odpowiedzialności biznesu, czyli działań firm na rzecz zrównoważonego rozwoju, etyki oraz wsparcia społeczności lokalnych. Uczestnicy dowiedzą się, jak firmy mogą łączyć cele ekonomiczne z dbałością o środowisko i społeczeństwo, poznają konkretne przykłady projektów CSR oraz znaczenie transparentności i zaangażowania interesariuszy. Warsztat rozwija świadomość społeczną, odpowiedzialność konsumencką oraz umiejętność krytycznej oceny działań biznesu.

Fundacja OFF school

strona internetowa: <https://offschool.edu.pl/>

kontakt: aga@offschool.edu.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Przykładowe tematy:

Zmiany klimatyczne. Martwi Cię rosnąca temperatura na świecie? Czujesz, że nie ma planety "B"? Polska przyjazna owadom, wpływ jakości powietrza na zdrowie, samochodoza czy zielony transport?

Migracje. Odkryj wyzwania osób z doświadczeniem migracyjnym i zgłębiaj tematykę różnorodności kulturowej, kryzysów humanitarnych oraz integracji społecznej. Osoba z doświadczeniem uchodźczym w klasie, wyzwania osób migranckich, poznajmy się bliżej – muzułmanie w Polsce.

W ramach projektu Dom Spokojnej Młodości oferujemy bezpłatne scenariusze lekcji, które mogą prowadzić nie tylko nauczyciele, ale wszyscy – także uczniowie i uczennice. Dzięki tej metodzie mogą oni sami stać się nauczycielami i prowadzić ważne dla siebie zajęcia, poszerzając podstawę programową o aktualną i potrzebną w dzisiejszym świecie wiedzę. Do dyspozycji są zróżnicowane materiały edukacyjne, takie jak artykuły, prezentacje multimedialne, filmy, gry edukacyjne, zadania grupowe i wiele innych, które pomogą grupie w łatwiejszym przyswajaniu wiedzy.

Scenariusze można pobrać na stronie:

[https://www.spokojnamlodosc.pl/biblioteka/.](https://www.spokojnamlodosc.pl/biblioteka/)"

Fundacja Przestrzeń do Życia

strona internetowa: <https://przestrzendozycia.pl>

kontakt: fundacja.przestrzen.do.zycia@gmail.com

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Szacunek do przyrody to patriotyzm. Fundacja prowadzi działalność rzeczniczą w zakresie zrównoważonego rozwoju i działalność szkoleniowo-warsztatową w zakresie: zielonej partycypacji, zielonego/błękitnego patriotyzmu, budowania zaangażowania społecznego poprzez wolontariat, w tym m.in. społeczna inwentaryzacja drzew, zgłaszanie interwencji, powoływanie pomników przyrody i użytków ekologicznych itp.

Możemy prowadzić wsparcie w zakresie społecznego zaangażowania dzieci i młodzieży w kwestie środowiskowe i klimatyczne, rzecznictwo, procesy legislacyjne, partycypacyjne.

Fundacja SocLab

strona internetowa: www.soclab.org.pl

kontakt: k.sztop-rutkowska@soclab.org.pl

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

W efekcie międzynarodowego projektu na temat miejskiej ekologii powstał kurs e-learningowy na ten temat. Można z niego skorzystać za darmo, bez logowania.

Kurs dostępny na stronie: https://www.eurecaedu.eu/training_pl.php.

Obszary tematyczne:

Miasta dla ludzi: planowanie urbanistyczne ukierunkowane na człowieka, architektura i budownictwo, mobilność i dostępność, produkcja i konsumpcja, partycypacja społeczna.

Zielone miasto: korzyści z zieleni w domu i w mieście, rośliny w domu, przyjazne dla środowiska metody uprawy, rośliny w ogrodzie, ekologiczne metody uprawy, zastosowania zielonego budownictwa, tereny zielone w sąsiedztwie i w mieście.

Energia: proekologiczne zarządzanie energią elektryczną, proekologiczne zarządzanie energią ciepłą, społeczność i lokalne inicjatywy energetyczne, zarządzanie energią w miastach, majsterkowanie - jak zbudować kuchnię słoneczną.

Odpady: wprowadzenie - podstawy gospodarki odpadami komunalnymi, recykling i ponowne wykorzystanie: przekształcanie odpadów w zasoby, gospodarka o obiegu zamkniętym, zaangażowanie społeczności i zmiana zachowań, wpływ odpadów komunalnych na środowisko i zdrowie.

Fundacja WWF Polska

strona internetowa: <https://edukacja.wwf.pl/>

kontakt: krosciszewska@wwf.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Wspieramy nauczycieli i nauczycielki w prowadzeniu zajęć o ochronie przyrody, zmianie klimatu oraz różnorodności biologicznej i jej spadku. Mamy ogólnopolski bezpłatny Program z Pandą, który oferuje gotowe narzędzia i wsparcie (scenariusze lekcji, webinary, certyfikaty, dyplomy). Porusza tematy siedlisk, różnorodności biologicznej, zmiany klimatu oraz transformacji placówek edukacyjnych w stronę sprzyjającą różnorodności biologicznej.

Prowadzimy również program Dieta przyjazna planecie, który jest skierowany zarówno dla nauczycielek, jak i intendentek i szefowych kuchni w placówkach edukacyjnych. Staramy się dotrzeć szeroko z wiedzą na temat wpływu systemu żywnościowego na środowisko naturalne i zdrowie ludzi.

Oferujemy bezpłatne pomoce edukacyjne - materiały, scenariusze zajęć, propozycje gier i eksperymentów oraz serię filmów z animacjami na tematy ochrony przyrody i klimatu. Wszystko dostępne jest na stronie edukacja.wwf.pl

Fundacja Zostaw Swój Ślad

strona internetowa: www.zostawswojslad.pl, www.wrazliwy.pl, www.ekowrazliwi.pl

kontakt: paula@paula.pl, info@zostawswojslad.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Opracowaliśmy kompendium wiedzy jak najskuteczniej wspierać naszą planetę w codziennym życiu:

<https://www.ekowrazliwi.pl/ekodekalog.html>

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Co lepiej otwiera oczy dzieci i młodzieży na rzeczywistość, niż prawdziwe historie pokazane w materiale filmowym? Co może sprawić, że w sposób bezpieczny dla ich delikatnej psychiki możemy porozmawiać o tym, co naprawdę ważnego dzieje się dookoła nas? Co nie jest fake newsem, ale fragmentem czyjegoś życia, które jak w kropli wody pokazuje ważne problemy i tematy społeczne? Jak to zrobić skutecznie i ciekawie?

Znaleźliśmy na to sposób, który sprawdza się od lat. W ramach Festiwalu Wrażliwego www.wrazliwy.pl realizujemy pokazy reportaży i panele dyskusyjne prowadzone przez dziennikarzy lub doświadczonych trenerów. Młodzież nie tylko spotyka się w większym gronie niż własna szkoła czy klasa, ale angażuje się na forum w dyskusje i wymianę poglądów oraz własnych doświadczeń. Spotkania są możliwe także w szkołach.

Podczas ok 2-2,5 godzinnego spotkania pokazujemy 3-4 starannie wyselekcjonowane reportaże konkursowe Festiwalu o różnorodnej tematyce dopasowanej do audytorium: osoby wykluczone, mniejszości, migracje, ludzie starsi i niepełnosprawni, hejt, manipulacja, kryzys ojcostwa, choroba i radzenie sobie z nią, wzajemne wsparcie, rozwój przez twórczość, sport, współdziałanie etc. Po każdej emisji osoba prowadząca rozmawia z młodzieżą o poruszonym w reportażu temacie, inspiruje ich do dyskusji. Efekty są zaskakujące nie tylko dla nas, ale przede wszystkim dla towarzyszących młodzieży wychowawców lub psychologów. Młodzież potrafi rozmawiać w sposób bardzo otwarty, mądry i dojrzały, zachowując szacunek dla innych, o który dbamy podczas tych spotkań.

Na przestrzeni lat mamy swoją powracającą publiczność i zachwyconych opiekunów. Mamy także wsparcie lokalnych samorządów, szkół i Gdańskiego Kuratora Oświaty.

Planujemy rozwijać tę formę spotkań z młodzieżą, prowadząc takie spotkania nie tylko podczas festiwalu, ale przez cały rok. Nie tylko w Trójmieście, ale także w mniejszych ośrodkach oraz na terenie innych województw. Mamy doświadczenie, a co roku trafiają do nas dziesiątki kolejnych reportaży, pokazujących zmieniający się świat, nowe i powracające problemy, nowatorskie i proste rozwiązania.

Patrząc na uczestników naszych spotkań, czujemy satysfakcję i ogromną potrzebę dotarcia do zdecydowanie większej ilości młodych ludzi z inspiracją do otwierania oczu, serca i myślenia w kierunku realnego świata, w którym nie tylko żyją, ale który właśnie przechodzi w ich ręce. Poczucie odpowiedzialności za to, co dzieje się dookoła i pomysły lub fundamenty przyszłych zmian.

Zobacz. Zrozum. Zmień. to motto tych spotkań. Byśmy nie byli bierni, nie odwracali głowy, ale czuli motywację do nawet najdrobniejszego działania. Do nie bycia obojętnymi.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Podobne warsztaty realizujemy dla wychowawców i nauczycieli.

Grupa Zagranica

strona internetowa: <https://www.globaleducationtime.eu/polska/>

kontakt: E-mail ogólny: grupa@zagranica.org.pl; Kontakt do koordynatorek projektu: Marta Gontarska marta.gontarska@zagranica.org.pl & Elżbieta Olczak elzbieta.olczak@zagranica.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

Materiały/zasoby:

Materiały edukacyjne, w tym wprowadzenie do czterech kluczowych tematów (nierówności społeczne, zmiany klimatu, migracje oraz równość płci w perspektywie globalnej) oraz scenariusze zajęć połączone w cykle tematyczne z odniesieniem do podstawy programowej edukacji obywatelskiej.

Link do biblioteki materiałów:

<https://www.globaleducationtime.eu/polska/resources/>

Scenariusze lekcji (2 x 45 min.), towarzyszące dwóm animacjom:
„Współpraca rozwojowa - zaangażowanie, które ma znaczenie”:

<https://www.youtube.com/watch?v=uahQRCIEFcQ>

„Współpraca rozwojowa - zaangażowanie, które zapewnia bezpieczeństwo”:

<https://www.youtube.com/watch?v=NA1FUk7pTD8>

Celem scenariuszy jest m. in.:

- wyjaśnienie, czym jest współpraca rozwojowa/pomoc humanitarna i jakie działania wchodzą w jej zakres,
- poznanie terminów globalna Północ i globalne Południe,
- zrozumienie czym objawiają się globalne nierówności i co rozumiemy jako wyzwania rozwojowe,
- zapoznanie się z różnymi rodzajami kryzysów oraz ich potencjalnych skutków dla ludności cywilnej.

Zajęcia lekcyjne na podstawie ww. scenariuszy można przeprowadzić niezależnie od siebie.
Więcej informacji i scenariusze:

<https://zagranica.org.pl/o-wspolpracy-rozwojowej/>

Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”

strona internetowa: <https://www.zrodla.org/>

kontakt: tel. 42 632 81 18

kom. 507 575 535

edukacja@zrodla.org

szkolenia@zrodla.org

obszar działania: ogólnopolsko i lokalnie (łódzkie)

Materiały/zasoby:

Materiały - <https://www.zrodla.org/wydawnictwa/>. M.in.: Klimatyczny stan wyjątkowy. Scenariusze zajęć, Różnorodna Afryka. Pakiet edukacyjny, Postaw na rozwój. Zrównoważony!

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Bezpłatne warsztaty dla uczniów z obszaru edukacji klimatycznej, globalnej i ekologicznej zachęcające do zaangażowania w działania w Łodzi realizowane w ramach projektu "EkoRok ze Źródłami" a w Wielkopolsce w ramach projektu „Life after coal”. Więcej informacji:

<https://www.klimat.edu.pl/>

Projekt dla łódzkich szkół „Łódzkie szkoły dla klimatu” łączący edukację globalną z edukacją ekologiczną, angażujący uczestników w realne działania na rzecz ochrony klimatu. Obejmuje cykl szkoleń dla nauczycieli i warsztaty dla uczniów. Jednak najważniejszym elementem projektu są eksperymenty edukacyjne, do których zapraszamy młodzież wraz z rodzicami, a wcześniej także nauczycieli i kadrę projektu. Projekt przygotowuje pojedynczych uczniów jak i całe społeczności szkolne do życia w zmieniającym się pod wpływem zmiany klimatu świecie i szuka rozwiązań adaptacyjnych będących w zasięgu szkoły i rodzin uczniów.

Płatne warsztaty dla dzieci i młodzieży z edukacji globalnej - <https://www.zrodla.org/warsztaty/>. Przykładowe tematy: Prawdziwa Afryka... jest różnorodna, Czysta woda prawem człowieka, Każdy inny, wszyscy równi - rzetelna wiedza zamiast stereotypów, Fair Trade - Sprawiedliwy Handel, Elektrogadżety i elektroodpady, Olej palmowy i zwierzęta lasów równikowych, Świat za 50 lat. Prognozowane skutki zmian klimatu.

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Szkolenia dla nauczycieli, edukatorów, bibliotekarzy - <https://www.zrodla.org/szkolenia/dla-nauczycieli/>. Przykładowe tematy: Wprowadzenie do edukacji globalnej, Pocahontas nie była Indianką, Anaruk nie był Eskimosem - o stereotypach w literaturze i popkulturze, Woda nas uwodzi - jak chronić zasoby wodne na świecie, Kupuj odpowiedzialnie - edukacja konsumencka w zgodzie z przyrodą i człowiekiem, Świat na moim talerzu, Cele Zrównoważonego Rozwoju - czy świat staje się lepszym miejscem do życia?

Polska Akcja Humanitarna

strona internetowa: www.pah.org.pl/edukuj

kontakt: edukacja@pah.org.pl

obszar działania: edukacja@pah.org.pl

Materiały/zasoby:

Gra szkolno-terenowa „Plecak pełen współzależności”

https://drive.google.com/drive/folders/1nNkrOaLySCZyl99SdZmEE09ICv3asGY5?usp=drive_link

pomocnik PAH „Zagadnienia edukacji globalnej”

https://bit.ly/PomocnikPAH_edukacja_globalna

Publikacja „Każdy nawija. Edukacja globalna w szkole”

<https://drive.google.com/file/d/1xXxK2RC-b5T5-vZMg2fQQ3vSYb6W-VB3/view?usp=sharing>

Gra karciana „Gra o klimat”;

Wystawa plakatowa „Globalne współzależności” wraz z materiałem dla uczniów/uczennic

<https://drive.google.com/file/d/1om31qr2Nx2SYfqiJWCnKOiXbmDERxUtK/view?usp=sharing>

Wystawa plakatowa „Wojna i pokój” wraz z materiałem dla uczniów/uczennic

https://drive.google.com/file/d/1c0aTb1r88iuxlu5K-6iZAi_acgFCUoU6/view?usp=sharing

Wystawa plakatowa „Nie tylko suche fakty”

<https://drive.google.com/file/d/1AolAQcRe4z40h0wQ1slZzVsDd0iUZe-2/view?usp=sharing>

Pomocnik PAH o migracjach

https://bit.ly/pomocnik_migracje

Karta dyskusji do filmu „Narracje o migracjach cz.1. O lęku i jego skutkach”. Narracje dotyczące migracji i ich wpływ na rzeczywistość.

<https://drive.google.com/file/d/1ZTw5D7zSa0f-wfTWsrZ-qPskeZav9EHg/view>

Karta dyskusji do filmu „Narracje o migracjach cz. 2. O trzech niekompletnych narracjach.”

<https://drive.google.com/file/d/1U3PSUBK8ZuGcTlv0wp9-oYkxLwRZD4t0/view>

Broszura „Jak daleko sięga Twojej chęć pomocy?”

<https://www.pah.org.pl/wp-content/uploads/2024/05/Publikacja-Pomoc-Humanitarna-jak-daleko-siega-Twoja-chec-pomocy.pdf>

Wystawa plakatowa „Mądra pomoc” wraz z grywalizacją dla uczniów/uczennic

<https://drive.google.com/file/d/18bLmMhbwym9djJOHG9dje3gk-pbhcopp/view?usp=sharing>

karta dyskusji do animacji „Sztuka pomagania”

<https://drive.google.com/file/d/1xwOHEWWSrQzCMJWNkQCCTgu-cS9UVP7Y/view?usp=sharing>

Artykuł „Czy jadąc na wolontariat do Afryki* zbawisz świat?”

<https://www.pah.org.pl/wolonturystyka/>

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek:

Warsztaty, szkolenia, webinary dla kadry nauczycielskiej: globalne współzależności, edukacja globalna, mądra pomoc.

Polska Fundacja im. Roberta Schumana

strona internetowa: www.schuman.pl

kontakt: i.kamocka@schuman.pl

obszar działania: edukacja@pah.org.pl

Materiały/zasoby:

Scenariusz zajęć o zależnościach we współczesnym świecie - Wojna w Ukrainie

<https://padlet.com/zespol/materia-y-edukacyjne-pomoc-humanitarna-wsp-praca-rozwojowa-s-dtx14sz9b15d6t4z/wish/wKmOZ5vRO42rWzMA>

Scenariusz zajęć o zależnościach we współczesnym świecie - migracje

<https://padlet.com/zespol/materia-y-edukacyjne-pomoc-humanitarna-wsp-praca-rozwojowa-s-dtx14sz9b15d6t4z/wish/BJkrQAjAnEv2ZEge>

Stowarzyszenie Anthill

strona internetowa: www.anthill.com.pl

kontakt: m.kurowski@anthill.com.pl

obszar działania: Lublin i okolice

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Stowarzyszenie Anthill posiada bogate doświadczenie w realizacji działań edukacyjnych i warsztatowych, współpracując z licznymi szkołami oraz placówkami oświatowymi na terenie Lublina i całego regionu. Organizacja specjalizuje się w innowacyjnych formach edukacji – prowadzi zajęcia tematyczne, lekcje oparte o grywalizację, warsztaty oraz gry miejskie, skutecznie angażując uczniów w tematy społeczne i kulturowe.

Stowarzyszenie Anthill prowadzi warsztaty edukacyjne dla szkół poświęcone ochronie środowiska. Tego typu zajęcia łączą wiedzę ekologiczną z interaktywnymi formami przekazu, takimi jak gry miejskie czy warsztaty praktyczne, pozwalające uczniom na aktywny udział w podejmowaniu działań na rzecz środowiska. Scenariusze zajęć uwzględniają m.in. tematykę recyklingu, ochrony lokalnej przyrody, świadomego konsumpcjonizmu czy wprowadzenia do idei zrównoważonego rozwoju.

Od 2020 roku prowadzimy wolontariaty pracownicze podczas których wspólnie z wolontariuszami stworzyliśmy ogrody społeczne, ogrody deszczowe czy łąki kwietne. Posiadamy manuale warsztatowe drukowane oraz cyfrowe, które służą naszym partnerom w późniejszej opiece nad stworzoną przestrzenią.

W 2024 roku realizowaliśmy projekt „Kultura Zieleni” podczas którego wspólnie z uczniami szkół średnich omawialiśmy tematy: łąk kwietnych, ogrodów deszczowych, zielonych dachów oraz zielonych ścian. Multimedialna wystawa dotarła do tysięcy dzieci z województwa Lubelskiego.

W swojej ofercie posiadamy zarówno szkolenia jak i warsztaty dla każdej grupy wiekowej z zakresu ekologii oraz nowych technologii. Cały czas rozwijamy swoją ofertę poprzez współpracę z Miastem Lublin oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, opiekuńczo-lecznymi, opiekuńczo-pielęgnacyjnymi oraz placówkami edukacyjnymi.

Stowarzyszenie Laboratorium Działań dla Pokoju (Salam Lab)

strona internetowa: <https://salamlab.pl/pl/edukacja/>

kontakt: edukacja@salamlab.pl, 694 384 383

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Realizujemy cykl warsztatów dla młodzieży „Porozmawiajmy o neokolonializmie”, który ma na celu poszerzenie świadomości młodzieży na temat współczesnych form neokolonializmu oraz ich wpływu na globalne i lokalne relacje społeczne, gospodarcze i kulturowe. Podczas warsztatów młodzież zwiększa swoje kompetencje dostrzegania neokolonialnych narracji i relacji w różnych obszarach życia, dostrzegania globalnych zależności, a także podejmuje krytyczną refleksję nad tym, jak w sposób etyczny i odpowiedzialny opowiadać o świecie. Cykl składa się z 6 warsztatów, z których każdy podejmuje inną perspektywę: historyczną, geograficzną, literaturoznawczą, sztuki i nowych mediów, nauk ścisłych i turystyki oraz edukacji obywatelskiej.

Stowarzyszenie Trenerskie Organizacji Pozarządowych

strona internetowa: <https://stowarzyszeniestop.pl/>

kontakt: Katarzyna Radzikowska, katarzyna.radzikowska@stowarzyszeniestop.pl, 504174141

obszar działania: cała Polska (online i offline)

Szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek

Materiały o globalnych współzależnościach w projektach:

- „GrajMY dla planety” wsparcie w projektowaniu działań szkolnych wokół Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDG): szkolenia dla nauczycieli i nauczycielek o pracy z młodzieżą metodą projektu, zwłaszcza na temat SDG; szkolenia z tworzenia własnych gier edukacyjnych; MATERIAŁY: poradnik o tworzeniu gier na temat SDG z mocnym zaakcentowaniem tematyki globalnej; gotowy scenariusz gry:

<https://stowarzyszenie-stop.pl/grajmy-dla-planety-materialy/>

- „Refleksyjnie o narracjach klimatycznych” – materiały o odpowiedzialnych opowieściach o klimacie w edukacji – na stronie we wrześniu/październiku 2025.

Warsztaty dla uczniów i uczennic:

Szkolenia na temat: klimatu i kryzysu klimatycznego, odpowiedzialności społecznej – lokalnie i globalnie, globalnych współzależności.

Stowarzyszenie Amnesty International

strona internetowa: [amnesty.org.pl](https://www.amnesty.org.pl)

kontakt: katarzyna.salejko@amnesty.org.pl

obszar działania: cała Polska

Materiały/zasoby:

Materiały z zakresu edukacji globalnej, pokoju, przeciwdziałania naruszeniom praw człowieka na świecie:

<https://www.amnesty.org.pl/dzialaj/edukacja/materialy-edukacyjne/>

Przykładowe materiały:

Pomocnik dydaktyczny o migracjach, PCz i zrównoważonym rozwoju. Dowiedz się, jak prawa człowieka łączą się z migracjami i zrównoważonym rozwojem. Rozmawiaj o tym z młodzieżą na lekcjach, wykorzystując scenariusze zawarte w tej publikacji.

<https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2019/03/POMOCNIK-DYDAKTYCZNY-o-migracjach-prawach-czlowieka-i-zrownowazonym-rozwoju.pdf>

Globalne lekcje dla zrównoważonego świata. Globalne lekcje zabierają młode osoby w edukacyjną podróż dotyczącą wyzwań współczesnego świata i kwestii zrównoważonego rozwoju, praw człowieka oraz migracji. Każda lekcja składa się z trzech warsztatów, do których przygotowane zostały szczegółowe scenariusze.

<https://www.amnesty.org.pl/wp-content/uploads/2020/09/SCENARIUSZ-I.-WYBRANE-WSPOLZALEZNOSCI-GLOBALNE-W-KONTEKSCIE-PRAW-CZLOWIEKA-I-ZROWNOWAZONEGO-ROZWOJU.pdf>

Działania obywatelskie i projekty edukacyjne

Wymagania szczegółowe

Działania obywatelskie są sposobem nabywania praktycznych umiejętności obywatelskich oraz rozwijania postaw patriotycznych i sprawczości. Uczeń w ramach przedmiotu edukacja obywatelska (samodzielnie lub zespołowo) podejmuje przynajmniej cztery działania obywatelskie w formie:

1. aktywnego uczestnictwa w debacie na wybrany temat społeczny, prezentowania własnego zdania, które uzasadnia i którego broni, oraz podejmowania dialogu z osobami o odmiennych poglądach;
2. aktywnego udziału w spotkaniu z przedstawicielami organów władzy publicznej, w ramach którego zadaje pytania dotyczące kompetencji tych organów;
3. aktywnego uczestnictwa w przygotowaniu obchodów rocznicy ważnego wydarzenia historycznego (nieorganizowanego w ramach działalności szkoły) lub w innych obchodach;
4. sformułowania i opublikowania własnej opinii w ważnej dla siebie sprawie publicznej w lokalnych lub szkolnych mediach, z poszanowaniem poglądów innych i z poszanowaniem demokratycznego porządku prawnego;
5. zorganizowania kampanii społecznej lub zbiórki na wybrany przez siebie cel, w ramach której zachęca do udziału w niej innych ludzi lub instytucje;
6. nawiązania współpracy jako wolontariusz z lokalną organizacją społeczną lub instytucją publiczną w celu wsparcia realizacji jej celów statutowych, po czym przedstawienia na forum klasy efektów swojego zaangażowania;
7. napisania wniosku o dofinansowanie projektu w ramach szkolnego lub lokalnego budżetu partycypacyjnego lub innego wniosku o wsparcie finansowe;
8. napisania i wysłania (opublikowania) petycji, listu lub listu otwartego do przedstawicieli władz publicznych w ważnej dla niego sprawie;

9. kandydowania w klasowych lub szkolnych wyborach, w tym prowadzenia kampanii wyborczej;
10. przygotowania dokumentów koniecznych do zgłoszenia zgromadzenia (protestu lub pikiety);
11. wypełnienia wniosku o wydanie dowodu osobistego, paszportu lub innego dokumentu;
12. dokonania analizy programu wyborczego oraz kampanii wybranej partii lub kandydata;
13. uczestnictwa w konsultacjach społecznych na wybrany temat lub w wysłuchaniu publicznym, w ramach których formułuje własną opinię i przekazuje ją odpowiednim władzom;
14. przeprowadzenia sondy szkolnej lub ulicznej na wybrany temat, a następnie zaprezentowania jej wyników;
15. przeprowadzenia i udokumentowania wywiadu ze świadkiem historii najnowszej (np. kombatantem) lub inną ważną postacią lokalną;
16. udziału w symulacji obrad organów władz publicznych lub organów organizacji międzynarodowej;
17. zorganizowania udziału w rozprawie sądowej w charakterze publiczności;
18. przeprowadzenia analizy dostępności wybranej przestrzeni, usługi lub produktu dla osób z niepełnosprawnościami.

Uczeń może podjąć za zgodą nauczyciela inne praktyczne działania obywatelskie wymagające podobnego zaangażowania. Przed podjęciem każdego działania uczeń ustala jego temat z nauczycielem.

Uczeń dokumentuje podejmowane działania w sposób pozwalający na ich późniejszą prezentację klasie lub nauczycielowi. Rekomendowaną formą dokumentacji jest indywidualne portfolio obywatelskie.

Ponadto wszyscy uczniowie, pracując w małych grupach (3–5 osób), zrealizują w toku nauki przedmiotu **przynajmniej jeden grupowy projekt edukacyjny na wybrany przez siebie temat zgodny z tematyką przedmiotu.**

Projekt może mieć charakter badawczy lub społeczny. Celem projektu badawczego jest znalezienie odpowiedzi na pytania badawcze przy wykorzystaniu przynajmniej 3 uzupełniających się źródeł informacji. Celem projektu społecznego jest rozwiązanie wybranego problemu

Podczas pracy zespołowej nad realizacją projektu uczeń:

1. ustala cel projektu edukacyjnego (cel, który jest weryfikowany i akceptowany przez nauczyciela);
2. planuje działania i dzieli się odpowiedzialnością za ich realizację w ramach grupy projektowej;
3. tworzy harmonogram;
4. realizuje założone działania, wprowadzając konieczne zmiany;
5. dokumentuje podejmowane działania;
6. publicznie prezentuje rezultaty projektu edukacyjnego w sposób ustalony z nauczycielem;
7. podsumowuje projekt edukacyjny oraz współpracę w zespole przy jego realizacji.

Centrum Edukacji Obywatelskiej

strona internetowa: ceo.org.pl

kontakt: aneta.derda@ceo.org.pl

obszar działania: cała Polska

Program „Młodzi w akcji” dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w którym uczniowie realizują własne projekty społeczne.

<https://angazuj.ceo.org.pl/programy-edukacyjne/mlodzi-w-akcji/>

- karty pracy do działań obywatelskich dla uczniów
- materiały dotyczące pracy metodą projektu i procesu grupowego (wersje dla młodzieży i dla edukatorów) np.
 - **Poradnik „Projekt społeczny krok po kroku”** – stworzony dla nauczycieli i nauczycielek, którzy chcą wykorzystać metodę projektu w pracy z dziećmi i młodzieżą. Pomoże Wam w organizacji projektów, które angażują uczniów i uczennice, a także przyczyniają się do dobra społeczności szkolnej i lokalnej. Poradnik opisuje krok po kroku, jak planować i prowadzić działania projektowe. Znajdziecie w nim różnorodne narzędzia i ćwiczenia, które ułatwią Wam pracę oraz pomogą uczniom w realizacji ich pomysłów:

<https://angazuj.ceo.org.pl/material/projekt-spoeczny-krok-po-kroku/>

- **Przewodnik „Projekt, czyli wszystkie ręce na pokład”** – zachęca nauczycieli i młodych ludzi do pracy metodami projektowymi. Prezentuje jej główne modele, a także przeprowadza krok po kroku przez kolejne etapy projektu edukacyjnego, związanego z solidarnością, odpowiedzialnością, a także demokratycznym dziedzictwem i transformacją:

<https://angazuj.ceo.org.pl/material/przewodnik-projektowy>

- **Przewodnik debatowania**, stworzony w ramach programu Młodzi głosują. Wybory do parlamentu europejskiego czerwiec 2024. Publikacja zawiera porady jak zorganizować angażującą debatę oraz przykładowe tematy wraz z możliwą argumentacją.

<https://opolityce.ceo.org.pl/material/mlodzi-glosuja-wybory-do-parlamentu-europejskiego-czerwiec-2024-przewodnik-debatowania-dla-uczestnikow-i-uczestniczek/>

Federacja Mazowia

strona internetowa: <https://federacjamazowia.org.pl/>

kontakt: m.studzinska@mazowia.org.pl

obszar działania: ogólnopolski

- Działania (warsztatowe lub projektowe) budujące dialog na linii młodzież – samorząd. Działania edukacyjne z uczniami i nauczycielami/Wsparcie pracowników w urzędzie w przygotowaniu spotkania z uczniami/Wypracowanie rozwiązań jak uczniowie mogą przekazywać swoje obserwacje i pomysły do pracowników urzędu. Wsparcie pracowników urzędu w organizacji wizyty młodzieży w urzędzie miasta/urzędzie gminy. Przygotowanie każdej ze stron do spotkania. Możliwość realizacji spotkania w formie dostosowanej do przestrzeni urzędu (karta pracy, zadanie na czas, spotkanie w sali konferencyjnej). Przedstawienie postulatów młodzieży i wysłuchanie odpowiedzi urzędników, jeśli to możliwe to wspólne zaplanowanie rozwiązań.
- Działania wspierające młodzieżowe rady w gminach/miastach. Pomoc w zainicjowaniu powstania rady, szkolenie dla istniejących rad młodzieżowych. Wsparcie i szkolenie dla opiekunów młodzieżowych rad.

Fundacja Burza Mózgów

strona internetowa: <https://burzamoszgow.org/>

kontakt: fundacja.burza.mozgow@gmail.com, 530 679 138, 570 366 740

obszar działania: ogólnopolski

- pakiet książek dla dzieci o tematyce obywatelskiej
- projekt Kulturalni+ <https://kulturalniplus.pl/> narzędzia do prowadzenia edukacji kulturalnej, adresowane Kadrom kultury, głównie nauczycielom szkolnym i przedszkolnym, animatorom kultury, bibliotekarzom, księgarzom i antykwariuszom.

Nasza oferta to kompleksowy pakiet narzędzi cyfrowych z zakresu edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury, skierowany do osób dorosłych aktywnych zawodowo, związanych pracą z młodym pokoleniem. Na stronie warsztaty i scenariusze, edukamenty i e-learningi, tutoriale, recenzje książek, a dla dzieci artbooki, teatrzyki, odstresowanki, murale, alfabety świata i czytanki.

Fundacja Przeciwdziałamy Dezinformacji – FakeNews.pl

strona internetowa: fakenews.pl

kontakt: mzadroga@fakenews.pl

obszar działania: ogólnopolski

- warsztaty dotyczące rozpoznawania dezinformacji i fact-checkingu
- warsztaty dotyczące zagrożeń w mediach społecznościowych: trolle, boty, scamy

Fundacja Szkoła bez Ocen

strona internetowa: www.zwinnaedukacja.pl

kontakt: biuro@zwinnaedukacja.pl

obszar działania: ogólnopolski

Wsparcie dyrektorów szkół i nauczycieli w zakresie organizacji procesu uczenia się uczniów oraz projektowania zadań edukacyjnych i działań projektowych.

Fundacja Teatrikon

strona internetowa: www.teatrikon.pl

kontakt: Joanna Ciesielka, j.ciesielka@teatrikon.pl, 694 637 466

obszar działania: Lublin i okolice

W ramach projektu Miasto Zmian. Zmiana Miasta przyglądamy się temu, jak funkcjonują miasta, co wymaga w nich zmiany, a co jest dobre. Zapraszamy na warsztaty, projektujemy scenariusze lekcji, organizujemy spotkania i dyskusje.

<https://teatrikon.pl/projekty/miasto-zmian-zmiana-miasta/>

Wspieramy realizację Szkolnych Budżetów Obywatelskich w Lublinie i gminach LOM. Serdecznie zapraszamy do współpracy w tym obszarze.

Prowadzimy w Lublinie dwie przestrzenie wspólne – Kosmos: Przestrzeń Młodych oraz MAL Szerokie Możliwości – w obydwu tych miejscach możemy prowadzić warsztaty, opowiadać o swoich działaniach, czy zapraszać młodzież do realizacji swoich inicjatyw na zasadzie wolontariatu.

Od 15 lat wspieramy młodzież w podejmowaniu działań na rzecz szkolnych i lokalnych społeczności. Z przyjemnością będziemy kontynuować takie wsparcie będąc np. ngo-mentorem grupy młodzieży podczas realizacji projektów w ramach EO.

Współpracujemy z Urzędem Miasta, instytucjami kultury i innymi organizacjami, mamy liczne kontakty w szkołach i na uczelniach, co sprawia, że możemy kompleksowo wspierać praktyczną realizację przedmiotu.

Od 2023 roku jesteśmy regionalnymi koordynatorami działań w akcji Masz Głos Fundacji Batorego, w ramach której wspieramy lokalnych aktywistów i aktywistki w podejmowaniu działań na rzecz lokalnej społeczności.

Fundacja WOLOHUB

strona internetowa: <https://wolohub.org.pl/>

kontakt: m.wasilonek@wolohub.org.pl, m.cieplowska@wolohub.org.pl

obszar działania: lubelskie

Prowadzimy warsztaty i szkolenia dla nauczycieli, szkolnych koordynatorów wolontariatu i uczniów o tematyce wolontariatu. Wyjaśniamy, czym jest wolontariat i pokazujemy, jak angażować się w działania społeczne. Dzielimy się wiedzą, dobrymi praktykami i narzędziami wspierającymi rozwój wolontariatu.

Ofertę naszych warsztatów/szkoleń możemy dostosować indywidualnie do potrzeb grupy.

Fundacja Zwolnieni z Teorii

strona internetowa: <https://zwolnienizteorii.pl/mlodzi-obywatele>

kontakt: szkoly@zwolnienizteorii.pl

obszar działania: ogólnopolski

Jako Fundacja Zwolnieni z Teorii pokazujemy, jak można działać w ciekawy, angażujący i dający realne efekty sposób. Właśnie do takich działań przygotowaliśmy zestaw narzędzi dla nauczycieli i uczniów. Dzięki niemu nauczyciele mogą realizować podstawę programową i dać uczniom coś znacznie cenniejszego – poczucie wpływu, a uczniowie otrzymują wsparcie w działaniu na każdym etapie tworzenia projektu.

Darmowe materiały znajdują się na naszej stronie internetowej, a także platformie.

Prowadzimy szkolenia dla nauczycieli oraz infolinię merytoryczną dla uczniów i nauczycieli.

Instytut Cyfrowego Obywatelstwa

strona internetowa: <https://cyfroweobywatelstwo.pl/higiena-cyfrowa/>

kontakt: biuro@cyfroweobywatelstwo.pl

obszar działania: ogólnopolski

Badamy: Od 2022 roku realizujemy projekt badawczo-edukacyjny Ogólnopolskie Badania Higieny Cyfrowej, opublikowaliśmy raport „Internet dzieci” (razem z Gemusem, PBI i PKDP);

Uczymy: Prowadzimy bezpłatny i dostępny dla każdego program edukacyjny “Lekcje Higieny Cyfrowej”, szkolimy rady pedagogiczne;

Działamy: W ramach naszych działań pro publico bono jesteśmy tam, gdzie możemy wpływać na zmiany systemowe;

Popularyzujemy: Dbamy o to, żeby temat higieny cyfrowej był obecny w szerokim dyskursie publicznym, prowadzimy podyplomowe studia z higieny cyfrowej na Uczelni Korczaka.

Instytut Spraw Obywatelskich

strona internetowa: <https://instytutsprawobywatelskich.pl/>

kontakt: info@6.rodm.pl

obszar działania: ogólnopolski

Prowadzimy warsztaty dla młodzieży z dziennikarstwa obywatelskiego na bazie doświadczeń Tygodnika Spraw Obywatelskich (<https://instytutsprawobywatelskich.pl/co-robimy/tygodnik-spraw-obywatelskich/>).

W ramach projektu Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w woj. mazowieckim i łódzkim realizowanego w latach 2025–2026 prowadzimy również cykl warsztatów skierowanych do młodzieży szkolnej – uczniów szkół podstawowych i liceów w zakresie aktualnych wyzwań i problematyki spraw międzynarodowych. Proponowane tematy działań edukacyjnych:

1. „Narzędzia walki z dezinformacją we współczesnym świecie”;
2. „Promocja aplikacji dyplomatyczno-konsularnej i programów MSZ”;
3. „Czy jesteśmy przygotowani na wojnę?”, czyli warsztat z obrony cywilnej i przygotowania obywateli do sytuacji kryzysowych we współczesnym świecie;
4. Warsztaty z zakresu dyplomacji ekonomicznej, do którego punktem wyjścia będzie film „Tajemnica twojego smartfona” Instytutu Globalnej Odpowiedzialności (IGO) – jako przyczyna do dyskusji o mechanizmach światowej gospodarki i łańcuchach dostaw;
5. „Chiny – kolos na glinianych nogach?” – o roli Chin w XXI wieku na światowej scenie politycznej.

Pełna oferta niedługo będzie dostępna na stronie internetowej projektu:

<https://6.rodm.pl/>

Pospolite Ruszenie

strona internetowa: www.pospoliteruszenie.net

kontakt: kontakt@pospoliteruszenie.net

obszar działania: małopolskie

Zajmujemy się edukacją pozaformalną, głównie za pomocą naszych autorskich gier.

- W 2021 roku stworzyliśmy wieloosobową grę planszową „Europa: Nowe Rozdanie 1989-2019” o geopolityce i integracji europejskiej, w którą zagrało blisko 400 uczniów. Posiadamy jeden egzemplarz tej gry i możemy przeprowadzić rozgrywki.
- W tym roku premierę miała nasza kolejna gra wieloosobowa „Miejskie Rozdanie” o przekształcaniu miast w miejsca lepsze do życia. Stworzyliśmy ją wspólnie z małopolską młodzieżą i partnerami z greckiego stowarzyszenia You in Europe w ramach programu Erasmus+.
- Aktualnie rozwijamy projekt w ramach programu „Młodzi Obywatele” Ministerstwa Edukacji Narodowej. Szukamy chętnych szkół ponadpodstawowych z woj. małopolskiego do udziału

w trzydniowych bezpłatnych zajęciach. Uczniowie wezmą udział w rozgrywkach, warsztatach obywatelskich z mapowania problemów miasta, spacerze urbanistycznym i spotkaniu z ekspertami i decydentami. Każda zaangażowana szkoła otrzyma 1 egz. gry bezpłatnie.

Stowarzyszenie NIGDY WIĘCEJ

strona internetowa: <https://www.nigdywiecej.org/>

kontakt: <https://www.nigdywiecej.org/>

obszar działania: ogólnopolski

Warsztaty na temat przeciwdziałania dyskryminacji i nietolerancji, a także promowania takich wartości jak różnorodność i otwartość – na podstawie dokumentacji „Brunatna Księga”:

<https://nigdywiecej.org/brunatna-ksiega>

Projekt edukacyjny Building Bridges – Budowanie Mostów Porozumienia Interkulturowego pomiędzy Polską i wschodnią Afryką. W trakcie zajęć prezentowana jest historia i relacje polskich uchodźców na temat pobytu w Afryce, a także współczesne doświadczenia Afrykanów w Polsce. Wykładowi towarzyszy mobilna wystawa (dostępna także online).

Od wielu lat prowadzimy edukacyjną kampanię społeczną „Wykopmy Rasizm ze Stadionów”, w ramach której m.in. obejmujemy patronatem turnieje piłki nożnej organizowane przez szkoły i inne podmioty:

<http://www.nigdywiecej.org/o-nas/nasze-inicjatywy/wykopmy-rasizm-ze-stadionow>

Kampania społeczna „Muzyka Przeciwko Rasizmowi:

<https://www.nigdywiecej.org/o-nas/nasze-inicjatywy/muzyka-przeciwko-rasizmowi>.

Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ” może objąć patronatem inicjatywy edukacyjne organizowane przez uczniów i nauczycieli. Również chętnie podzieli się swoją wiedzą w realizacji działań o tematyce antydyskryminacyjnej, antyrasistowskiej i wielokulturowości.

Stowarzyszenie Anthill

strona internetowa: www.anthill.com.pl

kontakt: m.kurwoski@anthill.com.pl

obszar działania: ogólnopolski

- materiały edukacyjne dotyczące zieleni w szczególności: zielone dachy, zielone ściany, łąki kwietne, ogrody deszczowe;
- warsztaty dla uczniów i studentów z zakresu ekologii oraz nowych technologii np. mappingi / VR;
- warsztaty dla kadry nauczycieli z zakresu ekologii oraz wykorzystania AI dla prac biurowych;
- wystawa Kultura Zieleni;
- wystawa Duch ula - omawiająca tematy bartnictwa i pszczelarstwa.

Stowarzyszenie Cotopaxi

strona internetowa: www.pracowniacotopaxi.pl

kontakt: biuro@pracowniacotopaxi.pl tel. 792799550

obszar działania: ogólnopolski

Wsparcie w zakresie przygotowania działań obywatelskich i projektu obywatelskiego, w tym m.in. kontaktu z organizacjami społecznymi i administracją publiczną, zorganizowanie kampanii społecznej, przygotowania wniosku o dofinansowanie, przeprowadzenia sondy ulicznej, wywiadu, przeprowadzenie analizy dostępności przestrzeni oraz innych.

S sieć
SO organizacji
S społecznych
dla edukacji